

424

MÁSODIK
ÉVFOLYAM
EZERKILENC SZÁZKILENCVEN,
MÁRCIUS HATODIKA
ÁRA: TIZENÖT FORINT HÚSZ FILLÉR

10.

AZ ELÉGEDETLENEK LAPJA

„Nem tudok szeretkezni”

10. oldal

Itt már a terror sem segít

14. oldal

Erdély hiába vár

9. oldal

Aki jószolt Brezsnyevnek

3. oldal

A rock koldusai

16. oldal

Asztrológia,
kozmosz érzetek

8. oldal

Beköltözhető falu

11. oldal

Nem a helyzet szar,

a nyugtató kevéssé... 12. oldal

ÉKEZETNYI TÉVEDÉS AZ ÉLETEM...

Aki jószolt Brezsnyevnek

„Apám színész volt, anyám műszaki rajzoló. Jött az a nagy változás (a felszabadulás – a szerk.), apámat kiké- szítették a színházról. Segéd munkás lett, mindenütt csak forintos órabért kapott, elvállalt minden munkát, de nem hagytak élni minket.

Filmezgettem, fiatalon elkezdtem filmezni, fotózni. A Radnóti jártunk suliba, én nem voltam jó tanuló, nem mehettem gimnáziumba, ráadásul a bátyámat is kirúg- ták. Ezzel a nyolc iskolával jártam amatőr filmesekhez, fotóztattam. Operatőr szerettem volna lenni, vagy fil- mes.

Közben bejött 73-ban a március 15-i megemlékezés. Semmi nem volt, pusztán egy-egy virágnak a letétele, a piros és fehér székfű meg a zöld. A szobornál (a Pető- fi-szobor – a szerk.) poroszkáltak a munkásörök meg az ifjúgardisták. Odament a szoborhoz egy idősebb ember, levette a kalapját, és meghajolt. Az ifjúgardisták erre bekiabáltak: Tata, vedd fel a kalapod, mert megfázik a fejed... Nem tudom, hogyan, valami piff-puff elindult, és rettenetes botrány lett belőle, biztos hallottál róla. Le- tartóztattak, s míg bent voltam a Tolnai Lajos utcában, tartottak a lakáson egy házkutatást. Találtak verseket, ellenverseket, irományokat a Szabad Európának is — én marha még rá is írtam, hogy a Szabad Európának. Én írtam ezeket, a gazdasági helyzetről, arról, hogy egyszé- rűen nem lehet bejutni olyan embereknek, mint például én, a TV-hez, filmgyárhoz. Biztos te is tudod, a kérdő- íveken ebben az időben állandóan szerepelt, hogy apád milyen pártfunkciót tölt be, te mióta vagy párttag... ezek miatt nem sikerült még kameramannak sem bejutnom. Izgatást vertek rám, pedig ez az egész a lakáson volt, senki nem látta, még az apám sem, hiszen ő mondta, ha tudja, eltüntette volna. A kéménykürtbe dugtam a cuc- cot, de mégis megtalálták.

No mindegy, izgatás lett belőle, kaptam 14 hónap fey- házat. A Tolnaiból haza sem engedtek, előzetesen vár- tam a tárgyalást. Több ügyvédem volt, akik megmondták, nem tudnak azon segíteni igazán, hogy ez nem izgatás, hanem igaz dolgok, mással próbálkoztak. Mondták, hogy én filmezek, fotózok, írok, versek, lát- ható, hogy nem vagyok egészen normális...

Elvittek elmeorvosi vizsgálatra, ahol megállapították, hogy nincs semmi bajom. A 20. születésnapomat bent töltöttem a fegyházban. Megjött a másodfok, helyben- hagyták, akkor vittek át a gyűjtőbe. Egy hónapig nem dolgozhattam, majd a kikészítőbe kerültem, tv-doboz- kat, kávékat szereltünk össze, a többi politikaival együtt. Olyan srácok voltak ott, akik szintén március 15. miatt kerültek sikkre.

Leültem mind a 14 hónapot, hiszen fegyház fokozatot kaptam élből, pedig előtte sosem volt balhém semmi. Ki- szabadultam, próbáltam megint a film, fotózás területén elhelyezkedni, de a szponzoraim — olyan, ma neves ve- zető operatőrök, akik akkor támogattak és bíztak ben- nem — mondták, kizárt dolog, hogy én oda még egyszer bejussak. Statisztálgattam a Filmgyárban, de tovább nem jutottam.

Elmentem adminisztrátornak, hogy tudjak tanulni. Estin csináltam meg a négy osztályt, másfél év alatt raktam le az érettségit. A számítógép már akkor is érdekelt, de csak úgy hobbi szinten, jelentkeztem a főiskolára, de priusszal semmi esélyem nem volt. Persze nem vettek fel, dolgoztam tovább, de a munkahelyemet gyakran vál- togtattam. Volt, ahonnan kiléptem, de volt, ahonnan fey- gyelmivel vágtak ki, mert nem mentem el a szabad pártnapra. Meg olyanért is kirúgtak, hogy március 15-én soha nem dolgoztam. Akko- riban erre a napra szabadságot sem lehetett kivenni, és táppénzre sem írt ki a dok- tor. Nem léptem be a KISZ-be sem, örökké basztattak, lépjek be. 1975-ben ismertem meg a későbbi feleségemet. Neki tetszettek az én dolgaim, úgy látszott az egész, ma már nem tudom... Ő vidéki lány volt, még állandó lakcíme sem volt Pesten. Ha nekem nincs... Akkortájt szerezttem tudomást a SZÁMOK-ról, tudod, valami ENSZ vagy nemzetközi szervezet hozta létre, odamentem, jelentkeztem, nem kértek semmi papírt, felvettek. Elmentem operátornak tanulni, nagy orosz masinákkal dolgoztunk. Látod, egy ékezetnyi tévedés lett az életem, operatőr helyett operátor lettem. Tanulni akartam tovább, programozóira járni, de a munkahelyeim nem akartak ehhez hozzá- járulni, nem adtak sem munkaidő-, sem egyéb kedvezményeket.

Ekkor más nős voltam, 78 augusztusában megszületett az első lányom, 80-ban a má- sodik. Ugyanebben az évben elmentem háztakarítói állásba, nevetséges volt, reggel másfél óra alatt elvégeztem a dolgomat, de utána mentem tanulni. Nappal tanultam, csak így tudtam megoldani, én fizettem mindent, de a programozói tanfolyamot el- végeztem.

80 őszén megint lecsuktak.

Kitört Lengyelországban a botrány, idézőjelben a botrány. A Szolidaritás inditot- ta kampány, sztrájk Gdanskban. Kiraktam a kabátomra egy lengyel kokárdát, erre bevittek a rendőrök az utcáról. A kocsma előtt vártak, kint fölkaptak és vittek. Újpesten volt ez, az ottani őrszobában zárkába csuktak. A piacon akartam vásá- rolni — pontosan emlékszem —, akkor született nemrégiben a második kislá- nyom, s neki vettem egy darab májat. A rendőrök szétszórták a holmijaimat, szétapostak mindent a földön. Hát persze, hogy őrvongtén ott bent, vertem az aj- tót, szídtam őket, Brezsnyev-nyaló disznóknak, Kádár-bérenceknek neveztem őket ordítva, »úgyis a szemétdombon végzitek!«, 5 hónapot kaptam közösség megsérté- se vétség miatt. Ez már csak fogház volt, Baracsára kellett bevonulnom. Jó ma- gaviseletem és kiváló munkám — kábeleket égettünk, mérgezve magunkat meg a környezetet is — alapján harmadolták a büntetésemet, és 100 nap múltán szaba- dultam.”

(Folytatjuk)

Je-nó

AZ ISTEN LÁBA

Öregem, megfogtuk az Isten lábát!
Marha nagy buli! Meg vagyunk mentve.
Kimászunk a kakából. Lesz lakás, ko-
csi, minden!
CSIGA...

Csigázni fogunk. Kft. Fölvehetünk hoz-
zá 300 000 Ft OTP-t. Na, mit szólsz?!

— Jó napot kívánok.

— Jó napot.

— Csigá. Tudja, amiről beszéltünk. A
300 000.

— Minden további nélkül tudjuk adni.
Változó kamat. Na és miük van?

— Hü... Hát, kettőnknek összesen van
egy gyerekünk. Két anya, egy apa, ket-
tő testvér, egy sógor, nekik két gyere-
kük, és... egy kutyánk. Ja, és egy-egy
diplománk.

— Nem ilyesmire gondoltam. Ház, nya-
raló, nyugati kocsik, ilyesmi.

— Ja, hát ilyesmi nincs. Albrlet.

— Munkahelyük csak van?!

— Persze. Nekem. Ő gyesen van. Nincs
munkahelye.

— Igen. Akkor 4 kezes. Nyugdíjas, ka-
tona, gyesen lévő nem jó.

— Négy?!

— Honnan a jó édes fenéből? Anyám
nyugdíjas, Anyád rokkantnyugdíjas,
Apád lapáton. Leépítés. Tesód tanuló,
tesóm GYES-en van.

— Bélaék?

— Béla munkanélküli, Era gyesen van,
második gyerek a hasában.

— Nagyszerű. Attila?

— Katona.

— Pisti?

— Katona.

— Andi?

— Gyesen. Férje belebukott a gilisztába.

— Gyula?

— Munkanélküli.

— Nem jut eszembe más.

— Esetleg az unokatesóm. Ő már le-
szerelt. Igaz, nem láttam vagy 3 éve.

— Marha jó. Most odamegyünk, hogy
legyen kezes.

— És akkor még hol a másik három?!

— Jó napot kívánok!

— Jó napot. Á! Önök azok! Hozták a
kezespapírokat?

— Nem. Storno.

A FRANCBA!

M. E.

Fújj meg egy szendvicset!

Nem tudok szabadulni az érzéstől, hogy valamiféle jótékonysági gálára vagyok hivatalos a Déli pályaudvar emeleti pénztárcsarnokában. A hátsó traktust hatalmas, zöld növényekkel eltorlaszolták, ahová az úri népséget várják.

Valami cécó lesz megint, mondja az egyik lejmos a nekik háttal felállított televíziós monitorokat gusztálva, s mikor látja, én is oda igyekszem, megkér, fújj nek meg neki legalább egy szendvicset az állófogadásra gondosan előkészített asztalról.

A rendkívüli eseményre tekintettel az étterembe — kézzel írt tábla jelzi — csak a hátsó bejáraton lehet bejutni. Arra gondolok, hogy itt még Diana hercegnő is magyarázkodásra szorulna a bebocsátásánál. Pedig róla éppen most olvastam, hogy a brit trónörökös hitvese léte az angol hajléktalanok pártfogója. Az alkalomra stílszerűen rehabilitált három csöves fiú azonban e szívmengető hírt aligha olvasta, s ezért rendre kikérdezik az érkezőket, mi járatban vannak. Míg nem egy testes vasutashölgy rendreutasítja őket, hogy ne marhaskodjanak már a kedves meghívottakkal.

Mi tagadás, vagyunk már vagy két-három vagonra valóan, mikor kezdetét veszti a rendhagyó sajtótájékoztató, amely azt hivatott ország-világ tudtára hozni, hogy a *Médecins du Monde*, azaz *Orvosok Világszövetsége* elnevezésű, párizsi székhelyű nemzetközi szervezet megnyitotta nálunk is irodáját. Két elegáns francia úr lép a deszkából ácsolt emelvényre, egy szolidan franciás, fekete tolmácskötő társaságában. Egykettőre kiderül, hogy az iroda vezetője magyar fiú, Georges Dienes, azaz Dienes Gyuri, aki még ma is elég jól olvas magyarul. Mint mondja — pontosabban olvassa —, „*e nem éppen festői színhely a társadalomnak egy olyan jelenségét szimbolizálja, amiről sokáig nem lehetett beszélni.*” Alighanem arra célzott, hogy a meglehetősen cúgos pénztárcsarnok volt még néhány héttel ezelőtt a hajléktalanok legfelkapottabb éjjeli menedékhelye. Amit persze a jelenlévők nagyon jól tudnak, mert hiszen valamennyien valamilyen karitatív szervezet képviselői, s lényegében azért jöttek el ide, hogy megtudhassák, az Orvosok Világszövetségé-

ge milyen mértékben lesz a segítségükre ezután.

De ezt már Jacques Lebas úr, a szervezet elnöke adja elő, elegánsan zsebre dugott kézzel. Mondandójából megtudhatjuk, hogy a szegénység elleni hadjáratukat immáron kiterjesztik Magyarországra is. Kezdetben csak Afrikában serénykedtek, majd Dél-Amerika országaiban, Kínában, Vietnamban, Libanonban, s most Románián és rajtunk a sor. A már eddig is bevált módszereket akarják nálunk is meghonosítani, orvosokat, nővéreket küldenek a veszélyzónába. Pillanatnyilag Tiszabón orvosi rendelő épül, ahol minden bizonnyal önkéntes francia orvos gyógyítja majd a rászorultakat. Franciaországban egyébként már 25 orvosi rendelő áll az orvosi rendelkezésére, akiknek nincs lakásuk, s akiket a társadalom nem véd. Itt jegyzi meg a gyülekezethez tévedésből csatlakozott asszony, aki azt hitte, akciófilmeket vetítenek a monitorokon, hogy bizony nálunk száz ilyen rendelő is elkélne.

Az Orvosok Világszövetsége egyéni és intézményi adományokból tartja fent magát, illetve a Közös Piac s a francia kormány támogatását is élvezi. Így lehetősége nyílik a magyarországi hajléktalanok, nyugdíjasok és cigányok megsegítésére, mivelhogy „nálunk sem a gazdagok vannak többségben”. Éppen ezért orvosi felszerelésekhez juttatnak

kórházakat, s közreműködnek az ingyenes konyha hálózat kiépítésében is.

Jöhetett hát Nagy Bandó András a Szegények Önszolgálati Szervezete, a hajléktalanok, valamint a maga nevében, bár, mint mondotta, ő maga hajlékkal rendelkezik. Állítólag nem is akármilyen, s nem is akármilyen módon jutott hozzá. Tény viszont, hogy része van abban, hogy Budaörsön — ahová a világszervezet már eddig 38 tonna élelmiszert és ruhaneműt szállított — létrejött a hajléktalanok rehabilitációs otthona. Sajnálatos azonban — mondta a humoristából szociális munkássá avasult szónok a három mikrofon közül a középsőbe —, hogy az emberek nem tudnak különbséget tenni a hajléktalanok és az alvilág között, s ebben — mint mindig — döntően a sajtó ludas.

Természetesen gyors lelkiismeretvizsgálatot végeztem, s arra a megállapításra jutottam, hogy Nagy Bandó, valamint az Orvosok Világszövetségének majdani tevékenysége is legjobb esetben csak a jéghegy csúcsára terjed ki. Mert bár vannak dicséretes kezdeményezések, partizánakciókkal nem tartóztatható fel a kérlelhetetlenül elnyomuló elszegényedés. A különböző öntevékeny szolgálatok jó esetben is csak pár száz vagy ezer hajléktalan honfitársunk istápolására képesek, holott az otthontól megfosztottak száma ma már eléri a 40 ezret is. S még többen vannak azok, akik — mert nem tudják fizetni a villanyt, a lakbért, a többszörösére nőtt víz- és csatornahasználati díjat — hamarosan hasonló sorsra jutnak. Létbiztonságuk nem oldható meg közadakozásból, amely valójában tüneti kezelés — igaz, nem is haszontalan, mert levonható az adóból.

Jómagam a sajtótájékoztató végén egy szem szendvicsemet a tudósítás elején megismert alkalmi, éhező ismerősömnek adtam. Kijelentem azonban, hogy ezért semmiféle elismerésre nem tartok igényt.

ÖSSZEVISSZA SZAVAZÓ PARLAMENT

Február második hetében a minél nagyobb nyilvánosságra áhúzó nemzeti csúcsértekezlet nagy bizalmában el akarta vetni a kormánynak azt a javaslatát, mely szerint még ez a parlament tárgyalja meg és fogadja el a családjogi törvény módosítását. Még szerencse, hogy az összesereglett pártoknál nagyobb felelősséggel gondolkodó politikai erők mégiscsak keresztülvitték akaratukat. Ha nem sikerült volna napirendre tűzni a törvényjavaslatot, a mind nehezebb körülmények között élő családok — törvényi alap hiányában — nem kaphattak volna családi pótlékokat.

Így került heves szócserék után a februári ülés napirendjére a családjogi törvény módosítása, amelynek leglényegesebb eleme, hogy április 1-jétől mindenkinek állampolgári jogon jár a családi pótlék. Mégpedig alanyi jogon, anélkül hogy a családi pótlék kifizetését az eddigiekhez hasonlóan munkaviszonyhoz kötné a jogalkotó. Lényeges ez a módosítás azért is, mert vélhetően a munkanélküliség további növekedésével tíz- és százazatok lennének kénytelenek családi pótlék nélkül, teljes létbizonytalanságba kényszerülve nevelni gyerekeiket.

A törvény lehetővé teszi, hogy a rokkantnyugdíjasok és a járadékosok is kaphassanak családi pótlékokat. Az is fontos újítása a jogalkotónak, hogy a családi pótlékra az a személy vagy intézmény jogosult, aki vagy amely ténylegesen neveli a gyermeket. Módot ad a törvény arra is, hogy azon fiatalok eltarói, akik érettségi után középfokú szakképzésben vesznek részt, az élete kezdetén álló fiatal huszadik életévének betöltéséig jogosultak az állami támogatásra. A parlamenti vitában felvetették: a törvénynek jelentős hiányossága, hogy nem veszi figyelembe az egyetemeken és főiskolákon tanuló szülőket. Erre azonban Csehák Judit azt válaszolta: a hiányosságot a felsőoktatás reformjáról szóló törvény pótolja majd.

Bizonyára sokakat érint az is, hogy a családjogi törvény módosításának eredményeként a házasságnál szándékozók a jövőben nem kilencven, hanem harminc nap várakozási idő után kelhetnek egybe.

Ugyancsak fontos napirendje volt a múlt heti ülésnek az oktatási törvényjavaslat módosítása, amelyet elsősorban azért akart a kormány elfogadtatni, hogy minél jobb feltételek között kezdődhessen szeptemberben az új tanév. Emellett lehetőséget kívánt adni a kormánynak — feladva az állam iskolaalapítási monopóliumát — az alternatív középiskolai oktatás bevezetésére, a magániskolák és az alapítványok által működtetett iskolák létesítésére. E törvény elfogadásával lehetőség nyílt volna arra, hogy törvényes keretek között működhessen tovább a miskolci bölcsészkar, amelynek ténykedése ellen — törvényi alap hiányában — a miniszter kénytelen volt hatósági úton eljárást kezdeményezni.

A pártok eleve ellenezték a törvényjavaslat napirendre tűzését. Nyilván szerepe volt ebben annak is, hogy az új parlament alkothassa meg ezt a népszerű s nagy jelentőségű törvényt, s ezzel is növelje elismertségét. Hosszadalmas — helyenként unalmas — vita kerekedett a javaslatról, amelynek nyomán a képviselők elvetették a törvényjavaslatot. Legalábbis az első szavazás során. Kiderült ugyanis, hogy újbóli szavazás következik, mert a szavazás idején több képviselő az éppen üléselő bizottságban végezte munkáját. Így akarva-akaratlan is kizárták magukat a szavazásból. A kérdés csupán az maradt: kinek segít ez az olykor összevissza szavazgató parlament akkor, ha a törvényjavaslat elvetésével újabb egy évre elodázza az oktatás korábbi jobb feltételeinek megteremtését?

Lapzárakor érkezett: Hosszas nekiveselkedés után a parlament mégis elfogadta az oktatási törvényt. — csaszi —

Pályamódosítás

Megjelent az 1990-es Ifjúsági Munkavállalási Tanácsadó könyv. Benne sok információ található a munkavállalásról, tanfolyamokról, átképzési lehetőségekről, különböző munka melletti képzésekről. Szerkesztőségünkben a könyv megtalálható (1087 Budapest, Könyves Kálmán krt. 76. fsz. 8.).

A Fővárosi Pályaválasztási és Munkavállalási Tanácsadó személyesen is ad segítséget a tanácsadásra jelentkezőknek:

Fizikai munkát keresők
a XIII., Katona József u. 25.-ben.

Szellemi munkát keresők
a VI., Bokányi Dezső u. 2/a-ban jelentkezhetnek;
hétfőn 8-19 óráig

kedden-szerdán-csütörtökön 8-14.30 óráig
pénteken 8-12 óráig.

A nappali tagozatú vagy munka melletti és önköltséget szakmai tanfolyamok iránt érdeklődők

az V., Deák Ferenc u. 17.-ben

hétfőn 14-19 óráig

szerdán 8-16 óráig

pénteken 8-12 óráig jelentkezhetnek.

A 424 következő három ajánlata is az említett tanácsadó könyvből való.

GÉPÍRÓ ÉS GYORSÍRÓ SZAKISKOLÁK

Az általános és középiskolai végzettséggel rendelkező leányok szakképzését

szerezhetnek a gépiró és gyorsíró szakiskolák alapfokú tanfolyamain. Munkaviszony nem szükséges. Oktatás a délutáni órákban folyik. A képzési idő: 2 év.

Egyes gépiró és gyorsíró szakiskolák képzési költséget számolnak fel, amelyet a tanulónak kell fizetnie.

Gépiró és gyorsíró szakiskolák címjegyzéke, képzési költsége

1047 Budapest, IV., Baross u. 72. 169-3505

Előrelátható költség: 6000 Ft/év.

1088 Budapest VIII., Györffy I. u. 22—24. 113-5298

Előrelátható költség: 8000 Ft/év.

1095 Budapest IX., Mester u. 23. 113-9005

Előrelátható költség: 9200—10 000 Ft/év.

1117 Budapest XI., Körössy J. u. 3. 166-6248

Szakmai végzettség esetén 2000 Ft évi tandíj.

Általános iskolai végzettséggel rendelkezők részére:

Dolgozók Iskolája Gépiró és Gyorsíró Szakiskola 158-4309

1215 Budapest XXI., Bajcsy-Zsilinszky út 59/a.

Titkárnőképző tanfolyam

A Hajnik Károly Közgazdasági Szakközépiskola Gép- és Gyorsíró Szakiskola (1078 Budapest VII., Murányi u. 10., te-

lefon: 113-5075) másfél éves titkárnőképző tanfolyamot szervez érettségizettek részére. A képzésben nagy hangsúlyt kap a gép- és gyorsírás.

Sikeres vizsga esetén a hallgatók alapfokú gép-gyorsíró képesítést és titkárnői oklevelet is kaphatnak. A gép-gyorsírás mellett közgazdasági, jogi, ügyviteli, levelezési ismereteket, szövegszerkesztő számítógépezést, pszichológiát, testkultúrát is tanulnak. Másfél év alatt a hallgatóknak minimálisan — tetszőleges idegen nyelvből — alapfokú állami nyelvvizsgát kell tenniük.

A képzés heti 3x7 órában történik, ami magában foglalja a heti 5 órás idegen nyelvi képzést is.

A személyesen történő jelentkezéseket 1990. július 15-ig várják.

A tanfolyam önköltséges, az 1989/90-es tanévben a tandíj 11 000 Ft volt, ami magában foglalta a beszámoló és vizsgák díját is.

Azoknak a hallgatóknak, akik a nyelvi oktatást is igénybe kívánják venni, angol és német csoportokat szerveznek. Ennek tandíja az 1989/90-es tanévben 4500 Ft volt félévenként.

Gyeges anyáknak

Lehetőséget biztosítanak a középfokú

egészségügyi pályán az általános ápolói és általános asszisztensi, valamint csecsemő- és gyermekgondozói szakon szakképesítés megszerzésére olyan gyermekgondozási segélyen lévő nők számára is, akik nem az egészségügy területén dolgoznak.

A jelentkezők a szakképesítés megszerzése érdekében kizárólag elméleti képzésben vesznek részt — magántanulóként. A szakképesítés megszerzésének további feltétele a meghatározott idejű kötelező szakmai gyakorlat letöltése.

A kötelező szakmai gyakorlat csak egészségügyi intézményben szereshető meg, a gyermekgondozási segély idejének eltelté után.

Az egészségügyi szakképesítés csak akkor szereshető meg, ha a hallgató vállalja, hogy a kötelező szakmai gyakorlat időtartama egészségügyi intézménnyel lép munkaviszonyba. Más módon a szakmai gyakorlat letöltése nem lehetséges.

Jelemezni augusztus 1-jéig lehet: Fővárosi Tanács VB Egészségügyi Szakiskola, 1088 Budapest VIII., Vas u. 8., Tel.: 138-2769.

Megrendelőlap

Megrendelem a 424 című lapot példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve:
Címe (város, község, kerület):
(utca, tér, lakótelep):
(emelet, ajtó):
Írányítószám:

Előfizetési díj egy évre 780 Ft, negyedévre 195 Ft
Az előfizetési díjat a részemre küldendő átutalási postautaványon egyenlitem ki.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítve az alábbi címre kérjük feladni: Hírlap-előfizetési és Lapellátási Iroda, 1900 Budapest, Lohel út 10/a
Az átfutási idő általában 2 hónap.

Hétről a nyolcra

Függetlenség van, demokrácia nincs. Legalábbis ami a nemzeti kisebbségek parlamenti képviseletét illeti, hiszen a hosszas érdekegyeztetés és a törvény elfogadása valójában nem oldotta meg a nemzetiségek és etnikumok képviseletét a törvényhozásban. Az alkotmánymódosító javaslat eredetileg hét nemzetiségi képviselői helyet javasolt, s ebben nemcsak az a meglepő, hogy az utolsó pillanatban kellett helyet szorítani a zsidóság képviselőinek. Hanem azt is sérelmezhetők volna a nemzetiségi képviselők, hogy képviselői helyeiket a 386 helyből összeálló kereten kívül kapják. Az Alkotmány szerint ugyanis államalkotóknak számítanak a nemzetiségek, tehát legalább annyiban „parlament-alkotóknak” is kellett volna lenniük, hogy beleférnek a T. Ház új keretébe. Magyarul: semmiféle *megkülönböztetésnek* nem lett volna jogosultsága.

A kormány azonban már azzal az ötletével falat állított a nemzetiségi képviselők és a többi honatya elé, hogy mindössze a „diszkriminációs” javasolta törvénybe iktatni. Nem a nemzetiségek dönthetik el, hogy ki képviseli őket, hanem parlamenti jelöltség teszt javaslatot, s a honatyák e szerint hívják be képviselőtársaikat. S van ezen kívül is néhány jogi trükk a választójogi törvényben, ami akadályt állít a nemzeti kisebbségek kollektív politikai jogainak gyakorlása elé.

Ez a kormány — mint már annyiszor szóba került — nem kíván akadályt állítani a nemzeti kisebbségek által igényelt jogok elé. Legalábbis ezt mondják a kormány képviselői. Hogy ez mennyire igaz, azt a múlt heti parlamenti vita — amikor még a nemzeti kisebbségek képviselői sem tartották elfogadhatónak a kormány ötleteit — minősíti. Ennek a kormányknak ugyan már nem kell bajlódni a következő országgyűlés csatározásaival, s azzal, hogy a nemzetiségek milyen új sebeket kapnak a közeljövőben. De az kétségtelen, hogy ilyen politikai talajról nem fogják tudni elérni a nemzetiségek, hogy törvényesen is *államalkotók* lehessenek.

(j. k. s.)

Feró, az elnökjelölt

Kampányszünet

Nagy Feró kampánya második hete szünetel. Bevette magát egy stúdióba. Készül az új Ricse-lemez. Szép dolog a választási harc, de a családot etetni kell. Munkából. Legalábbis egy független jelöltnek.

A VÁLASZTÁSI IRODA KÖZLEMÉNYEI:

Első feladatunk az aláírásgyűjtés megszervezése, hogy mire kiírják az elnökválasztást, együtt legyen a szavazólapra kerüléshez szükséges 50 000 aláírás. Ezért kérünk mindenkit, aki ebben segíteni tudna, jelentkezzen a választási iroda címén vagy a 424 szerkesztőségében. Aláírásgyűjtő íveket a választási iroda postafordultával tud küldeni. A betelt íveket a 424 szerkesztősége gyűjti.

Feró a kampányszünet elmúltával szívesen elmegy bárhova, ahol választási gyűléseket, találkozókat szerveztek. Ezt a választási iroda koordinálja, tehát az ilyen kéréseiket a választási iroda címére juttassátok el.

Elkészült a választási jelvény is, az ára 40 Ft. A választási iroda a jelvényeket utánvétellel elküldi. Örömmel fogadjuk, ha a vidéki szervezők jelvényt is terjesztenek.

Elkészült a választási plakátok grafikai. Ezek jelenleg A/4 és A/3 méretben állnak rendelkezésünkre.

A plakátok egyszínűek, normál fénymásolón sokszorosíthatók. Mindaddig, amíg a nyomdaköltségekre a szükséges pénz nem tudjuk előteremteni, a választási iroda szívesen küld bárkinek egy másolásra alkalmas eredetit. Ezt helyben le tudjátok másolni, s már lehet is ragasztani. Vigyázzatok, más választási plakátját ne ragasszátok át, az nem tisztességes. Ragasszátok inkább a lejárt, környezetszennyező diszkoplakátokra!

A Magyar Hitel Banknál megnyitották részünkre a választási számlát. Aki úgy gondolja, hogy tudná segíteni a kampányt, az támogatását a 222-66662-30361 számú "Nagy Feró választási kampány számlá"-ra adhatja fel. Szükség esetén befizetési csekket küldünk. A választási iroda postacíme: Szabó Endre, 1368 Budapest Pf. 132.

A 424 címén Nagy Feró továbbra is várja a programjára vonatkozó kérdéseket.

DÖNTÖTT A PARLAMENT: VÁLASZT A NÉP!

NEMZETKÖZI ÉRETTSÉGI

Dül-fül az ideai érettségi minden résztvevője — tanár, diák, tételhozó és -eltörő, szakember és kevésbé szakember a vizsga mikéntje, minősége és színvonala miatt. Dülnek-fülnek, mert egyre több olyan határozat születik (lásd például a miniszter által hozott múlt heti, azóta már vissza is vontat), amelyek rövidebb-hosszabb időre felkavarják a magyar oktatásügy elviselhetetlen szagú állóvizét. Majd miután mindenki hangot adott elképzeléseinek és meggyőződhetünk fantasztikus vitakészségéről — „végét vetik a zenének, s hazamennek a legények”. Közben pedig egy újabb generáció hajítja fejét az érettségi guillotine-ja alá.

A nemzetközi érettségi bevezetése Magyarországon talán megváltást jelenthet, s kimozdíthatja ezt a záróvizsgát több évtizedes holtpontról. Kérdés azonban: mennyiért, kik juthatnak el legalább a jelentkezésig. Első nekifutásra úgy tűnik, ugyanaz a réteg, amelynek idáig sem okoztak gondot a felvételi és az érettségi „költségei”. A Nemzetközi Érettségi Szervezet természetesen nem ilyen céllal alakult.

Az IBO-t (International Baccalaureate Organisation), vagyis a Nemzetközi Érettségi Szervezetet 1967-ben alapították, székhelyül Genfét választották. Mint magánszervezet a nemzetközi érettségit lebonyolító iskolák befizetéseiből — évente 10 000 svájci frank/iskola — él.

A világ 56 országa tagja a szervezetnek, amelyek így jogosultak a nemzetközi érettségi lebonyolítására.

A követelményekről, a lehetséges választásokról:

A nemzetközi érettségi nem csak a záróvizsgát foglalja magában, hanem egy kétéves intenzív tanulási időt, kifejezetten az érettségire koncentrálni. Ebben a vizsgarendszerben alapvető követelmény két idegen nyelv ismerete, hiszen a vizsgákat angol, francia és spanyol nyelven tehetik le a vizsgázók.

Öt kötelező s egy választható tantárgyblokra oszlik a vizsgarend.

1. „A” nyelv — 26 nyelven tehető le, ezen a nyelven kell vizsgázni világ-irodalomból.

2. „B” nyelv, a második választható nyelv (a leggyakoribb a francia, angol, spanyol, német) — itt a kommunikációs képességeket vizsgálják.

3. Az ember ismerete — itt történelem, Afrika történelme, Észak- és Dél-Amerika történelme, földrajz, közgazdaságtan, filozófia, lélektan, társadalmi antropológia és szervezési ismeretek közül lehet választani.

4. Kísérleti természettudományok — biológia, kémia, alkalmazott kémia, fizika, elméleti fizika, kísérleti lélektan.

5. Matematika — alsófokú, felsőfokú, alkalmazott matematika, matematika és számítástechnika.

6. Választható tantárgy — ez lehet művészet és formatervezés, zene, latin, ógörög, számítástechnika.

Utóbbi tantárgyak helyett egy harmadik modern idegen nyelvet is lehet választani.

A teljes értékű nemzetközi érettségi megköveteli a hat tantárgykör egy-egy tantárgyi vizsgáját. Három külön követelménynek kell még ezen kívül eleget tennie a vizsgázónak — egy négyezer szavas önálló esszé írása angolul, spanyolul vagy franciául, egy ismeretelméleti tanfolyam elvégzése és speciális művészeti tevékenységben vagy szociális szolgálatban való részvétel.

A vizsgák értékelése a magas követelmé-

nyek ellenére szigorú, a vizsgázók eredményeit pontokra váltják át (1–7-ig osztályoznak), amelyeket összeadva a maximum érték 45 pont lehet. Az érettségi odaítélésének alsó ponthatára 24 pont.

A szigorú teljesítménymérésen kívül mire jó mindez? Aki nemzetközi érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik, annak a világ szinte összes egyetemén lehetséges továbbtanulnia.

S hogy mindez nekünk mire jó? Ezt kérdezem *Boldizsár Gábortól*, a Művelődési Minisztérium osztályvezetőjétől.

— Amíg Magyarország nem lépett be az IBO-ba, addig főleg a tartós külszolgálaton levő szülők gyerekei vállalkozhattak ilyen érettségire. Ez viszont nem jelenti azt, hogy szervezeti tagságtól függetlenül ne küldtünk volna 1983-tól tehetséges gyerekeket például Kanadába, Skóciába. Ok már zsebükben a nemzetközi érettségi bizonyítvánnyal külföldi egyetemeken tanulnak, vagy már elvégezték azt. A válogatás alapja — eddig ezt a minisztérium végezte — az Országos Középiskolai

Tanulmányi Verseny döntőjébe való bejutás — nem idegen nyelvből! —, a harmadik osztály elvégzése és az angol nyelv középfokú ismerete. Ma a kijutásról már nem mi, hanem a végzett diákokból álló csoport dönt, természetesen az eddigi követelményrendszer alapján. A döntő változást az jelenti, hogy Magyarország belépett a Nemzetközi Érettségi Szervezetbe, most folynak a tárgyalások arról, hogy melyik négy iskola érettségiztethet így. Elsősorban a két tannyelvű gimnáziumok jöhetnek szóba.

A tagsági díjjal gondban vagyunk, ezért került sor a szerződés módosítására. Mi részben valutával, részben különböző szolgáltatásokkal — például konferenciák rendezésével — fizetjük a tandíjat.

A nemzetközi érettségi szigorú követelményrendszere gátat szabhat a korrupciónak, s kizárhatja azt a lehetőséget, hogy a devizaszámlával rendelkezőknek egyenes út vezessen Oxfordba.

Szabó Bea

Szobrot Jozsifnak!

Nagy öröm, hogy a tudomány, a szaktudás többé már nem a politika szolgálatára. Elmúltak már azok az idők, amikor a tudomány embereinek más dolguk nem volt, mint kész politikai döntésekhez gyártani a szakmai indoklást. Itt van rögtön a Felvonulás téri Lenin-szobor ügye. Már azt se azért fogják onnan eltakarítani, mert megváltozott a politikai széljárás. Frászt! A szobor további sorsát illetően a főváros szakmai szempontokat kíván érvényesíteni („annál is inkább, hogy ne ismétlődjenek meg történelmünk „szobordöntő” korszakai” — ?).

A szakma megszólalhatott végre:

„1989 szeptemberében pedig a Fővárosi Tanács Elnöke az emlékmű további sorsának meghatározását segítő konzultációra hívta meg képzőművészeti, illetve szellemi életünk több jeles szakértelményét. A szakvélemények Pátzay Pál életművét tiszteletben tartva jelezték, hogy a Lenin-emlékmű az idős mester alkotása, amely nem rendelkezik az

érett szobrász munkáit jellemző plasztikai értékekkel. A mű és az azt eddig befogadó térség kapcsolata is megoldatlan. A Dózsa György út felvonulási szakaszának az építészeti környezethez sem alkalmazkodó aránytalan kiszélesítéséből adódó térszerkezeti diszharmonia az emlékmű architektúrája sem oldja fel. Így a szobor Dózsa György úti elhelyezését semmilyen képzőművészeti, illetve városképi szempont nem indokolja.”

A Fővárosi Tanács művelődési és sport főosztálya mindezek után megjegyzi, hogy „a szobor szakszerű őrzése mellett — célszerű kiirni egy építészeti, szobrászati pályázatot, amely az emlékmű konkrét sorsára vonatkozó szakmai javaslatokat összegezhetné.” Szeretnék pályázni! S mivel hiszem, hogy a döntést nem politikai fuvalatok, hanem kizárólag szakmai és szépi szempontok motiválják majd, azt javaslom, a szobrot állítsák vissza a helyére! Természetesen figyelembe kell vennem a

már idézett szakmai kifogásokat, ezért javaslatom ezekre is választ ad. Éspediglen: a felvonulási tér közepére, a dísztribün helyére állítsák vissza a Sztálin-szobrot. Ezzel a tér aránytalanul kiszélesedő része rögtön megformált jellegét nyer.

Míg egyik oldalán az épületsor keríti, addig a másikon a három emlékmű — Lenin, Sztálin (középen ez a leghatalmasabb, a súlyponti, akárcsak Krisztus a két lator között a Kálvárián), majd a '19-es emlékmű — szab áttört, de mégis markáns határt a térnek. A három emlékmű sora nemcsak ellensúlyozná a szemközti épületsor komor tömbjeit, hanem az építmények mögül előtűnő zölddel lágyan vezetne át a város-építészetből a város-ligetbe. Ugyanakkor a Sztálin-szobor visszaállítása Pátzay Pál emléke előtti tisztelgés is. Amellett ugyanis az idős mester Lenin-szobra nem is tűnne olyan rondának.

kajó

Ez az az oldal, amit átengedünk előfizetőinknek. Minden negyedéves előfizetés tíz sor szöveget, illetve ennek megfelelő helyet ér. E közleményeket — legyenek magántermészetűek vagy közérdekűek — cenzúra és változtatás nélkül tesszük közzé, az érkezés sorrendjében. Csak a kifejezetten kereskedelmi reklámoktól, illetve a törvénysértő (például személyiségi jogot sértő) közleményektől zárkózunk el. Ha ilyenre sor kerül, a kihagyott szövegeket előfizetőink természetesen megtekinthetik a szerkesztőségben.

Márton Rózsa:

SZERESSÜK EGYMÁST, BARÁTAIM!

(A szegények pártjának összezúzására)
Tamás öröme, Rózsa szomorúságára

Miért e viszály, barátaim?
Lám, ez fiú mindent tett
Az oldásért, a szakadásért,
Vörös szív osztásáért!
Hamis hazugság lett belőle,
Szennylap oldalán.
Tűzvörös szívárvány hajnalán
Mennek az emberek előre.
Mindenkinek falat kenyér,
Mindenki kezében könyv-ige.
Nem hal meg a szegények
Szövetsége.
E szegények lelki gazdagok:
Ínségben az igazság fénye ragyog.
Te vak, két tallérért széthajtottad
A baráti lánc szeméit...
Lám, a zöldág törése nem hoz szerencsét.
Összefogás, kötés, csomó:
Szövetség,
Barátaim, víg szegények, erre
van szükség!
Nem zúzni, kötni kell,
Álmodjunk, a megváltás közel!

ALÁZAT

Ehhez az élethez való az alázat.
Tiszelni az életet, teremőt alázva
Kell,
Szolgálni kell,
Mint a rénszarvas, hámba fogva.

Ezüstcsengő a nyakamon,
Húzom szánom havakon.
Patolyatfehér hókristályokon.
Ezüstherceg, érte húznék,
Messzi tájon futnék messze,
Ha tennél te is a kedvemre.
Szemem lenne gyémántszemcse.
Ezüstfenyő zúzmócsokrot
Csókolnék a mellekre.
És húznék, bizony, ezüstsánt is,
Aranybűjű alázattal,
Igyekezve, szorgalommal.

SILVER KING

Ezüstök királya,
Jöjj el hozzám.
Ezüstgyűrűt húzok
Ujjaidra
Nászi nyoszolyán.
Én ajándokom.

FORRADALOM

Füstös este. Hárman-négyen állnak. Együtt. Buszmegeálló. Nagyváros. Központ. Sötét járta. Kölikás fény. Hektikás árny. Három tizen-nyolcadik évét jól megtaposó srác. Felszikrázó cigaretták a szájuk sarkában. Deliriumos, elkopott ember szédül a srácok mellé. Báááá. Bámul. Nem néz, csak függeszti a szemgolyóit. Vértára a pupilla körül. Mackóban, télvízben. Az egyik srác gesztikulál.

— Üdvözlünk. Jehova tanúi vagyunk. Felderült arc.

— Én is... én... is...

Aztán:

— Van cigitek?

Az van. A láng pörköli a részeg arcot. Az ember rángatja a képit.

— Cigiii! Haverok vagytok. Hisztek Istenben?

— Hát persze. Hiszünk Istenben.

— És Isten is bennünk.

— Ismeritek Istent?

— Hát persze. Ismerjük Istent.

— És Isten is minket.

— Katolikus vagy?

— Bigott katolikus. Vesszenek a kommunisták!

— Én a református Istenben hiszek. Legyint egyet-kettőt.

— Hö. Hát ja. Manapság nincs beatzene. Nincs mire táncolni. Ilyenekre, mint a lambada, bazmeg? Nem is táncolok! Nem is! Nem én!

— Mi a nótája, haver?

— Nem is táncolok! Mert... ha lenne egy barátnőm, akit úgy szívből vinnék táncba... nemcsak úgy kanosan...

— Értjük, bátyám.

— Nem vagyok neked a bátyád! Te nem hiszel Istenben! Te nem vagy haver! Behúzó egyet a pófádba!

— Na!... Bassz be! Itt a hasam! Bassz be egyet a hasamba, ha nem hiszed, hogy hiszek!

Az embernek ütésre áll a keze. Aztán lehorgad. A srácok énekelnek.

— Milyen zenét szeretsz, haver? Mi ment a maga idejében? Rock and roll? Omega? Scampolo? Syrius? Mi nagy blúzosok vagyunk. Ismeri? Szereti?

— És ilyeneket ismer, hogy... Gyöngyhajú lány... Régi csibészek...

— Régi csibészek...

— Mi vagyunk a régi csibészek, tudod?

Új arcom, régi csibészek...

— Itt nem járnak a buszok! Hol vagyok? Kik vagytok?

— A barátait vagyunk. Nincs semmi káros szokásunk. Tizenöt éve nem iszunk, nem dohányzunk. Csak néha. Itt úgy járnak a buszok, hogy nem járnak a buszok.

— Nem fázol, bátyám? Húzd le a macskód ujját.

— Nnnem! Nem húzom le!

— Ez az! Keményen ellenállunk a hidegnek! Vagy ő, vagy mi! Nem húzzuk le a kabátunk ujját!

— Szeretlek titeket!... Szeretlek, téged is, te szőke, meg ezt is szeretem, ezt a nagydarab állatot!

— Karoljon belém, mert kisodródik!

— Én zenész voltam! Beatzenész! Az! Gitár! Meg minden!

Összekapaszkodnak. Kezeket rázogtatnak. Az ember felkapja a fejét.

— Milyen finom kéz! Kéi ez a kéz? A tiéd? Ilyen finom kezekkel sokra viszed az életben... meglátod... én, Huszár József

mondok neked, hogy sokra viszed az életben. Ilyen finom kezekkel... Zenész vagy?

— Gitározgatok.

— Én is gitároztam zenekarban, de az én kezem a tiédhez képest piccsafüst. Nagy ember lesz még belőled!

— Van papírod? Ezt felírjuk.

— Nincs.

— Akkor belevessük az emlékezetünkbe.

— Szívja a cigit, Jocó haver, mert kialszik! Most látom, ez el van törve.

— Hát ne töröttet adjál, bazmeg! Nem is vagy haver!

Dacosan hátrafelé araszol.

— Ne. Itt egy másik. Fogadja már el! Jó szívvel adjuk!

— Nem kell!

— Akkor fogadja el tőlem! Ne féljen! Mi nem akarjuk átverni! Haverok vagyunk!

— Mit akartok? Ki akartok rabolni? Engem nem tudtok! Nekem nincs pénzem!!

— Nekünk sincs, ne félj. Nézz körül. Mit látsz?

— Mi kint, ők benn. Házak, meleg szobák, szállodák. Ők ülnek a melegben. Mi állunk a hidegben.

— A központi fűtés a striciknek! Pedig nem vagyunk mi szarok!

Üvöltés: ÁÁÁÁÁ! Nem vagyunk mi szarok! Szarok! Azok nem vagyunk!

— Dolgozol te valahol?

— Én nem. Miért? Fingért?

— Úgy is kell. Ne is dolgozz.

— Nem vagyunk mi punkok.

— Ezt teszi a fináncióke.

— A fináncioligarchia. A fináncallergia.

— Forradalom! Forradalom! Gyertek elő, férgek! Bűdös férgek! Ragya!

— Gyertek elő a központi fűtésből!

— Ha lenne egy géppisztolyom! Most meglátaná mindenki!

— Allj meg... volt már géppisztoly a kezében?

— Volt. Nem volt megtöltve.

Lejegyezte: S. H.

DROG-IRODALOM 2.

Európában, hasonlóan Angliához és Amerikához, a drogok iránti érdeklődés a Romantika időszakában kezdett el kialakulni. A Romantika szülőhazája a filozófusok országa, Németország volt. És bár igaz az, hogy Goethe, Schiller, Hölderlin munkái látomásos elemekkel voltak teli, túlzás lenne azt állítani, hogy ezek a nagy művészek drogokat használtak volna kreativitásuk növelésére. Munkáik sok helyen keleti pompával és képzetekkel telítettek, de ez valódi utazásaik eredménye.

Azonban Franciaországban a romantikus mozgalom eljegyezte magát a drogokkal. Három nagy név: *Théophile Gautier*, *Gerard du Nerval*, *Arthur Rimbaud* kívánczik ide. És természetesen *Charles Baudelaire* is, akinek a magyar nyugatos nemzedékre tett hatása letagadhatatlan.

Az angol romantikusok drog inspirálta munkáit hamar lefordították franciára. Egy francia orvos, *dr. Jean Moreau* hasissal végzett tudományos kutatásai a művészeket is hasonló, illetve széptani kutatásokra ösztönözték.

Az Ady Endre által megénekelt Hotel Pimodanban tartotta összejöveteleit a Hasis Klub, melynek tagjai az akkori francia szellemi élet kiválóságai voltak. Részben az ő

hatásukra vált a hasis-szívás a kor divatjává.

Az 1840-es évek Párizsa nagy bohémtyára hasonlított. Ebben a közegben a hamuszürkén zöldes arcszín, a szenvedélyek tépázta idegrendszer, teknősbéka-sétáltatás a passzázsokban és az elmúlásról folytatott társasági csevej szinte kötelező volt.

A Hasis Klub tagjai havonta egyszer jöttek össze a Hotel Pimodan egyik padlásteri lakosztályában, amely egzotikus keleti bútorokkal volt berendezve. A szeánszot mindenkor a „sejk”, a „Hasszasszinok Hercege” vezette, aki a „mágikus koktélt” keverte különböző narkotikumokból, és akinek szava törvény volt. Az összejövetel legjobb leírását az a *Théophile Gautier* adta, aki sürgősen abbahagyta a hasis fogyasztását, mert mint írta: „egy írónak megvannak a természetes álmái, és nincs szükségük külső közvetítőkre”. *Charles Baudelaire* a „Mesterséges Mennysorságokban” hasonló következtetésre jut.

Az „érzések összezavarását” egyedül a kamasz zseni *Arthur Rimbaud* tette költészettani törvénné. Ezt hívják „szünesztéziának” vagy szintetikus látásnak, amely a későbbi avantgárd irányzatokban jutott kifejeződésre, leginkább a szürrealizmusban.

kogásba tört ki, és kabátujjával törölgetve szeméit a leggyászosabb hangon a következőket mondta: „Ma bele kell halnunk a nevetésbe!” És körte nagyságú könnyek potyogtak végig az orrán. „A nevetésbe, a nevetésbe...” visszhangozta diszsonáns orrhangok elvont kórusa.” (*Théophile Gautier: „A hasis-evők klubja” 1844.*)

„A hasis, élvezőjének emberi lényegét fedi fel. Az igaz, hogy az ember, hogy úgy mondjam, a végtelenségbe van dobozva, de mivel az is igaz, hogy élményei a mérgezés után is megmaradnak, első látásra azok, akik abban reménykednek, hogy a hasist használni tudják, összességében nem tűnnek reményükben megszalottnak. De esedezve kérem őket, vegyék figyelembe, hogy azok a gondolatok, amelyeket használni akarnak, valójában nem olyan gyönyörűek, ahogy pillanatnyi flitteres leplük mágiájában megjelennek... És most, még ha egy pillanatra azt is állítjuk, hogy a hasis zsenialissá tesz, vagy a zsenialitást növeli bennünk, azt nem szabad elfelejteni, hogy a hasis természeténél fogva gyengíti az akaratot, és így amit egyik kezével ad, azt a másikkal vissza is veszi, ami azt jelenti, hogy a képeletet anélkül nagytja fel, hogy megadná az erőt annak használatához.” (*Charles Baudelaire: „Mesterséges mennysorságok” 1867.*)

„Azt mondom, hogy látnokká kell válnunk, látnokká kell tennünk magunkat. A Költő azzal válik látnokká, hogy hosszú, roppant meggondolt munkával összezavarja összes érzeit. A szeretet, a szenvedés és örület minden formáját; megkeresi önmagát, kimer magából minden mérget, és csak azok sűrített lényegét tartja meg magának. Kimondhatatlan szenvedés, amelyben szüksége van minden elképzelhető hitre, emberfeletti erőre, amelyben nagy betegsé, nagy bűnössé, nagy átkozottá válik — s a legfőbb dolgok Tudójává! —, mert elérkezik az ismeretlenhez! Minthogy lelkét művelte, máris gazdag, s mikor végül, felőrülten, már elveszítette látomásainak értelmét, egyszerre megpillantja őket! S ha bele is pusztul abba, hogy megnevezhetetlen dolgok között tántorog: majd jönnek más rettentő munkások; s elkezdik ott, azon a láthatáron, ahol a másik összeroskad!”

(*Arthur Rimbaud: „Level...” 1871. Somlyó György fordítása.*)

Kífal Attila

SZIGET a könyvtárban

A könyvtár a VII. kerületben, a Rottenbiller utca 10. alatt található. A Sziget pedig egy pályázat eredményeként a drogos, narkomán fiatalok segítségére, illetve a velük foglalkozó szakemberek tájékoztatására és továbbképzésére szolgál.

1988 tavaszán az Országos Egészségvédelmi Tanács pályázatot írt ki, az alkoholból és dohányból befolyt állami haszon 1,5%-ának, 124 millió forintnak a szétosztására. A Sziget akkor a következőkkel pályázott: ... olyan adatbank létrehozása, melyben a szenvedélybetegségekkel kapcsolatos valamennyi írásos, hangzó- és filmanyag hozzáférhető, elérhető... a könyvtár klubszerű terme lenne a közösségi élet színtere... itt lesz a helye a Korányi Kórház krízisintervenciók osztálya gyógyult betegeiből szerveződő öngyógyító csoportnak is... az ÁIB drogmegelőzési programjának keretében a könyvtár vállalja az iskolai pedagógusok felkészítését... filmvetítések, előadások, konzultációk szervezése révén... rendhagyó órák keretében iskolai osztályokat fogad, részükre felvilágosító-tájékoztató foglalkozásokat szervez.

A pályázatban felsoroltakból a krízisintervenciók csoport kivételével már minden megvalósult, s már szervezik egy epilepsziás csoport rendszeres klubszerű foglalkoztatását is. A Sziget munkatársai az érdeklődőket (hétfő, szerda, péntek 14—19 óráig, kedden 10—14 óráig, csütörtökön 10—16 óráig) a klubteremben várják. T. Sz. E.

HAZÁTLANUL A HAZÁBAN

Munteán (Hegyi) Zsolt gimnazistaként, majd gyári munkásként éveken át ette a „kisebbség” keserű kenyereit. Már ha hosszú sorbanállás után kapott kenyeret. S a pénzbírságok, ütlegelések mellett „nyilatkozatot” kellett volna aláírnia, hogy tájékoztatja az illetékeseket, ki, mit mond az iskolában, a munkahelyen, vagyis beköpi a gyanús elemeket. Csodá-e, ha megelégedte, de nagyon! Hiszen még a nevét is elvették tőle, mivel Hegyinek hívták, mikor a keresztvíz alá tartották Vajdahunyadon, ahol született.

Keserősége elhatározással keményedett tavaly júliusban: búcsút int az erdélyi, székelyföldi kapufélfának s az anyaországba szökik. Merthogy útlevelét hiába kért volna.

A Kárpátok s a Duna találkozásánál fekvő Orsovánál napokig tartott, amíg átkínlodta magát az erdősüngen s a direkt odatelepített viperatelepen. Előtte kigyó elleni szérumot vett be, amit magyarországi ismerőseitől kapott. „Elértem egy sziklacsúcsra, ahonnan másfél órán át figyeltem a lent sötétlő Dunát s az oda vezető utat. A szikla alatt egy út, aztán egy erdősáv, majd egy vasút húzódott. Éjszaka volt, zuhogott az eső. Gondoltam, nekivágok. Amint megindultam, néhány kő legurult... Zaj! Sebaj, megyek, hátha nem vészes. Ám annak bizonyult. Nem volt magasas, de egy földbe vajt bunkerben ott búj meg néhány határőr. Amint átgurultam az úton s pár lépést tettem a fák között, felröppent a jelzőrakéta, csőre töltött géppisztolyos meredt réám. Mit tehettem?... Megbilincseltek, s bevittek az őrsre, odabilincseltek a kerítéshez, hadd lássák, engem is elkapnak.”

89. július 14-e, orsovai bázis. Harminckét románnal (akik átszöktek Jugoszláviába, de onnan pár hetes ingyenmunka után visszaköpték őket) egy apró cellában várta, mi lesz. Nem nyírták kopaszra, ahogy szokás. Három nap alatt csak vizet kaptak, s persze minduntalan írat-tak velük a „nyilatkozatokat”. Mint mindenütt, hogy azután egybevevessék, hol csaphatnak le eltérésre. Egyikük befalcolt; a borotvapenge-nyeléstől, üveggel vagy mással való öngyilkossági kísérlettel nagyon félnek. Ilyesmivel bizonyos engedelményeket lehet kicsikarni. Akkor adtak enni is, és nem vertek.

Lakhelyére, Sepsiszentgyörgyre szállították bilincsben. Egyenest a Securitátera. A „belépő” negyven tenyeres volt gumibottal. Hangosan kellett számolnia, békülékenységben. Persze vannak speciális verőszobák is. Hátrakötött kézzel kikötik áldozatukat, fölhúzzák lábujjhegyig, s

úgy verik. Míg el nem ájul. Vagy verőszekrénybe csukják, ahol mozdulni, védekezni sem tud az ember, megnyomják a villanykapcsolót, s millió pontról zuhognak az ütések az elektromos karoktól. Pár perc alatt nyomorékká püfölik az illetőt. Zsolt „kifogott” egy fiatal, lelkes, bizonyítani akaró szekus tisztet, aki az ő kínzásán kívánt előléptetést szerezni.

Aztán kiengedték végre, de előtte még bemutatták minden rendőrnök, szekusnak. Figyelték minden lépését. Gyakorta küldték az invitációját (meghívót), de korántsem szívéllyességből... Ekkor még nem szabtak ki rá hat hónapot vagy akár három év börtönt. Szeptember 18-án be kellett volna vonulnia katonának, nyilván különleges helyre, ahol — egy dobrudzsai bázison — „jó románná” nevelték volna. Ha túléli testileg-lelkileg. S ha nem, az nem számított volna. Épp ezért 13-án újra elindult. Egy barátjával. Ezúttal Nagykaroly felé, tehát Magyarországnak, amit a legnagyobb bűnnek vettek, nem úgy, mint Jugoszláviát. (Ugyanis Zsolt először azt hazudta, hogy oda akart menni videóért — ezt „elnézték”.)

A nagykarolyi vasútállomáson nyakken-dősen, öltönyben s magabiztos fölépéssel sikerült átsurranniuk az állomás ellenőrző pontjain. „A síneken túli mezőn előkaptuk a terepszínű ruhát, bakancsot, térképábrát. Kilenc csatornán átmentünk, de az is lehet, hogy egy csatornán vergődünk keresztül kilenceszer, mert annyira be van biztosítva a határ, s a hivatalos térképek hamisak. Virradatkor megkerültünk két magas őrtoronnyal, s bé egy erdősávba!... Meglestük az őrségváltást, 12 katonát s kutyákat. Úgy ötven méterre voltak. Szerencsére ellenszél fújt. Az erdősáv áthatár volt. Megbújunk, ekkor vettük észre, hogy harminc méterre fönn egy fán ott kuksol az őrszem. Elküszünk-másztunk egy bozótos felé, a széléről már látszott a magyar falu. Másfél kilométer, sehol egy lélek, mögöttünk a hatlábú román őrtoronny, előttünk a négylábú, a magyar. Kiléptünk a mezőre. Az igazi határtól tán harminc méterre húzódott egy csatorna — utána a szabadság! Elővatoskodtunk a kanálisig, ám ennek partja alján ott hasaltak a román katonák. Állj, figyelmeztető lövés, hasra feküdni, kezeket előre! Puskatussal agyba-főbe vertek. A szuronyt annyira a hátunkba nyomták, hogy azt hittük, mindjárt recszen a csontunk. Hátrakötözött kézzel kísérték be a laktanyába. Mire gondoltam? Nem éreztem félelmet, hanem az járt a fejemben, vajon lesz-e harmadik esélyem.”

Ahogy jöttek a katonák a váltásból, úgy

verték végig. Sepsiszentgyörgyön ugyanaz a tiszt várta, vicsorogva a dühtől, hogy épp az ő „kezelése” nem járt eredménnyel. Kélt a kínzás minden lehetőségét. Zsolt tagadta, hogy ő volt a kezdeményező s a katonai szolgálat elől szökött, így négy év helyett „csak” tíz hónapot sóztak rá. S már nem repült egyik sarokból a másikba, mert kitor-ta az ablakot, s az üvegcséréppel öngyilkossággal fenyegetőzött, mire két börtönőr megmentette a szekus vadállattól. Mint falcolót, persze, kikötötték volna az udvaron, s vattát meg vizet nyeltek volna vele, hogy kijöjjön a penge vagy a cserép.

A tíz hónap fegyházból két és fél hónap után szabadult meg — a karácsonyi fordulatnak köszönhetően. Január 5-én Codleából (Feketehalomról) hátrahagyva a szürkés-fekete csikos rabruhát, a borszandálvarrást, no meg a fenegyerekeket (mert minden határon szökött veszélyesnek nyilvánítva a köztörvényesek közé zártak) hazament, Sepsiszentgyörgyre. Nem kellett bevonulnia Medgidia, a hírhedt Duna-torkolatmenti katonabázisra sem. Elhurcolhatták volna természetesen a Duna-csatornához, a Zsil-völgyi bányákba vagy más kényszermunkatelepre is.

Amint lehetett, kiváltotta útlevelét Magyarországra. A folyosón összefutott a szekus tiszttel. „Persze, ökölbe szorult a kezem, de akkor már hatóság elleni erőszakért ítéltek volna el, mert az illető átállt „normál” rendőrnök, mint tettek ezt sokan. Ezért sem lehet bízni egyhamar a gyökeres jórafordulásban.

És azért hallhatunk ma is riasztó híreket az erdélyi, székelyföldi magyaroktól, mert a románokban legkevesebb százötven éve, de még inkább Trianon óta mélyen elültették a vad nacionalizmust, a magyarellenességet. Gyűlöletük különösen nagy, ha Erdélyről van szó. Ki sem lehet mondani e szót, hogy Erdély vagy Székelyföld. Valahol a lelkük mélyén tud(hat)ják, hogy e tájat a ma-

gyarok népesítették be, tették naggyá, hiszen a 47 városból 45-öt a magyarok építettek, köztük meg a németajkúak. Erdély minden jelentősebb történelmi eseménye Magyarországgal kapcsolatos. Szinte már patológiusan félnek, hogy fölvetődik a terület hovatarozása. Ezért igyekeztek betiltani a magyar nyelvet, az iskolákat, sőt a bölcsődéket, a kulturális intézményeket, ezért próbálták elvenni a nevüket, szétrombolni az anyaországi kapcsolatokat, s elorozni az öntudatunkat, az álmainkat s a vágyainkat, a gondolatainkat s az emlékeinket, a házainkat s a leveleinket.

Pedig megértéssel, türelemmel, szabadsággal és demokráciával, a kapcsolatok egyenrangú kezelésével számolhatnánk fel az ellentéteket, a gyűlöletet s az elégedetlenséget. Lenénk mi jó romániai állampolgárok, ha hagynák ápolni népszokásainkat, magyar művelődésünket, sajátos kultúránkat, egyáltalán önálló életünket. Vagy engednék Erdély autonómiáját. De az a baj, hogy nemigen ismerik s gyakorolták, gyakorolták a demokráciát, fogalmuk sincs olyan nemzetiségi politikáról, mint amilyen Skandináviában honos. Márpedig a megnyugtató, végleges megoldás csak errefelé mutat lehetőséget. Mert természetesen mi, magyarok sem hagyjuk magunkat beolvasztani erőszakkal. Mindezek miatt, az újabb szomorú fejlemények, a visszarendezés jelei okán nem kívánok hazatelepülni. Sokadmagammal, a szintén átszökött nővéremmel azt kérjük, hagyjatok engem, minket itt élni, engedjétek itt, Magyarországon boldogulni, hisz oly sokáig, oly mélyen nyomorban, megaláztatásban, pengeélen. Az erdélyi, székelyföldi magyarok, tudjátok, igyekvőek, dolgozók és hűséges magyarok. Ezért kérjük, mint a dalban van: „Adj helyet magad mellett...”

Tamás Tibor

Még mindig menekülnek a magyarok Erdélyből

A román forradalmi események eufóriájában úgy látszott, nem lesz többé „exodus” Erdélyből. A helyzet azonban korántsem ilyen egyszerű és tiszta. Ceausescu meghalt, de a román szélsőséges nacionalizmus, magyargyűlölet démoni lángja magasra csap. A fasizmus új szín a román politikai berkeken. Újjászerveződében van a hírhedt vasgárda, ami 45 évvel ezelőtt zsidó-magyar gyilkolásban még Szilasi nyilaspartján is túltett. Az újjáalakuló román fasizma szervezet mindenki ellen harcolni fog, aki baloldali eszméket vall és nem románul beszél. A közelmúltban egy erdélyi kisvárosban — Szászrégenben — megalakult a „Román Testvérség” nevezetű szervezet, amelynek egyik célkitűzése: „magyar vért iszunk”. Az említett — magát demokratikusnak valló — szervezet tagjait a város közelében lévő hegyi román falvak népéből toborozták. Ezek az egyszerű — nagyrészt pásztorokkal és földműveléssel foglalkozó — román emberek alapjában véve békések és ember-szeretők, a baj azonban ott kezdődik, hogy a román értelmiségiek buzdítják, manipulálják őket. Három autóbusznyi ember kaszákkal, bicskákkal, botokkal és transzparenszekkel felfegyverkezve Szászrégen központjában megtámadta az éppen odaérkező magyar könyvszállítmányt; égetni kezdték a „magyar betűt”, mondván, itt mindenki csak román nyelven beszélhet. A közeli presszóban késsel támadtak a város egyik népszerű magyar értelmiségijére — aki végül is a WC ablakán menekült el.

Az említett — demokratikus — Román Testvérség Szervezet tagjai nekifogtak a „rendcsinálásnak” — kezdve a helybeli magyar cigányokkal. Felgyújtották házaikat, összetörték bútorikat, fizikailag bántalmazták őket. A megrémült cigányok gyerekeikkel a közeli temetőben „húzták meg magukat”.

Erdélyben a román értelmiségiek tiltakoznak a magyar oktatási és kulturális intézmények visszaállítása ellen. Marosvásárhelyen a több száz éves magyar hagyományokkal rendelkező Bolyai gimnázium visszaállítása ellen tiltakoztak a románok. Vannak olyan vegyeslakosú vidékek, ahol a magyarság éjszakára az ajtó mellé teszi a botot, esetleg baltát, ha netán támadás érne őket.

Bartha Gizella

AZ ISTENES EMBER

A küldetéses embereknek most az élre kell állniuk. A bibliai próféták is egyúttal politikusok is voltak. Jézus is a világért, az emberségért való felelősségre buzdít bennünket Isten igéje által. Erőszakot követtek el rajtunk magyarokon. Sajnos áldozatul esett ebben a pusztító diktatúrában az évszázadok alatt kristályosodó féltett kincsünk, az erdélyi szellem is: a tolerancia gyakorlata és a kompromisszumkészség, ami az unitarizmusban fogant. Az a hitbeli meggyőződés éltette, hogy az Isten az ember munkatársa, s benne az általa szakadatlan erővel tovább teremthet. Ennek nagyszerűségéről és éltető voltáról győződhattunk meg *Tőkés László* kisvárdai látogatása alkalmával is, ahol az igazi tolerancia szellemét érezhette minden felekezeti atyafi. Nem véletlen, hogy a presbiteriális elvet évszázadok óta gyakorló protestáns felekezetből pattant ki ez szikra, lépett elő ez a küldetéses ember. Az egyszerű és tiszta jézusi lélek sugárzik minden tettéből. Mi pedig eléggé kiéheztünk a tiszta, emberi érzésekre, az igazi szóra. Tőkés László igehirdetése valódi kapcsolatteremtést segített elő Istennel. Megérthettük, hogy Isten legfőképpen az emberben kívánja élni az életet. Csakis az isteni szeretetből fakadó tolerancia lehet a nemzeti és lelkiismereti ügy igazi méréjeje.

A napjainkban zajló politikai és egyházi események tükrében meggyőződtem arról, hogy a magyarságot szerette a világban belülről kell megerősítenie a küldetéses embereknek. Ez mindenképp összefügg a tiszta hittel, amely a legtermészetesebb kapcsolatot építi ki Isten és ember között, a hittel az emberi szellem szabadságában, hiszen Isten a szabadság terhére adta.

Felhős Szabolcs

EGY PSZICHIÁTER KALANDJAI

„Nem tudok szeretkezni”...

Sorozatunkban a sokat látott lélekgyógyász egy-egy esetét írja le, mellékelve a történet tanulságait is. A dolog pikantériája éppen az esetek köznapisága. Saját agylövéselnk bukkannak fel ezekben az esetekben. S ha szeretnénk is olykor nyavalyáinkat teljesen egyedinek és múlászthatatlannak hinni, csalódnunk kell: az ember igenis barkácsolható. Néha még házilag is. S a segítség se szégyen. Szerzőnk arra is vállalkozik, hogy a 424 címén a nevére érkező levelekre a lap hasábjain válaszol.

Márta húszéves. Anyja kérte felvételét a klinikára. A kérés indoka: az utóbbi hónapokban levert, kedvetlen, keveset alszik, sirással ébred. Érettségi óta semmi értelmeset nem csinált. Állandóan a magnót hallgatja és rajzol. Rengeteg rajza van. Szülei Amerikába disszidáltak. Ott született. Amikor Márta öt éves volt, apja repülőgépre tette anyjával és öccsével együtt. Magyaroknak otthon a helyük, mondta.

Nagyszülei nevelték, ostorral, sajátos goromba szeretettel. Kamasz emlékeiben apja óriássá duzzadt. Ezzel szemben anyját gyűlöli. Az iskolában dadog, ha felelni hívják. A fiúk társaságát keresi. Fiúsan is öltözködik. Hipnózisban, amikor a kezelés időgépe visszaszáguld vele egészen négyéves koráig, apja simogatását érzi.

Egy évvel felvétele előtt öngyilkosságot kísérelt meg. Negyven tableta Seduxent vett be. Hangulatjavító gyógyszereket kapott. Állapota nem javult. Estéknél bevonult a társalgóba, és rajzolt. Képein geometriai idomok tűntek elő. A pszichoanalitikus péniszszimbólumnak mondaná őket. De pszichoanalitikus akkor még nem volt a közelében...

Márta írása a klinikai kezelés idején (szeptember 14.):

„Nem tudtam senkinek elmondani, bár-hogy igyekeztem. Hát leírom. Tizenöt éves koromban megittam egy üveg bort, lementem a körútra, és felszedtem egy húszéves srácot. Még aznap éjjel túl akartam lenni a dolgon. A srác úgy esett nekem, mint aki villogtatja, hogy ő a legmenőbb. Semmi közünk nem volt végig egymáshoz, azt hiszem. Utána napokig véreztem, hetek múlva összekerültem egy nagyon jóképű, rokonszenves fiúval. Rögtön elmentünk a lakására. Nem sikerült. A fiú nagyon igyekezett, de nem tudott belém hatolni. Teljesen megrémültem. Azóta nagyon sok fiúval próbálkoztam, szinte válogatás nélkül. Azt reméltem, megtalálom azt, akivel sikerülni fog. Eddig nem találtam meg. Amikor sor kerül a dologra, teljesen összeszűkülök, és teljes képtelenség az egész. A srácok rögtön faképnél hagyják. Egy fiú megértő próbált lenni. De ő nagyon unalmas volt. Egy hétnél nem tart tovább egyetlen kapcsolat sem. Hetente kétszer maszturbálok. Tegnap megkérdezett a pszichológusnő, mi bánt. Azt akartam mondani, az, hogy nem tudok szeretkezni. Azt mondtam, nő vagyok és mégsem vagyok nő. Hogy érti ezt, kérdezte. Nagy a mellem, és nadrágot hordok, mondtam. Látszott rajta, hogy nem ért semmit.”

Márta kezelőorvosának feljegyzései (szeptember 18.):

„Ma rövid és egyoldalú beszélgetés zajlott közöttünk. A rajzokról kérdeztem. Különösen az absztrakt formákkal kap-

csolatos asszociációi érdekelték. Gömbre gömböt, gúlara gúlát, hengerre hengert mondott. Amikor óvatosan megemlítettem neki, hogy ezek szerintem szexuális szimbólumok, nagyot nevetett és elszaladt.

(Szeptember 20.): Ma nem vártam meg, míg a közöttünk lévő feszültség megoldja a nyelvét. Beszélni kezdtem a képeiről. Elmondtam, hogy a gömböket a nőiség, a hengereket és gúlákat a férfiasság kifejeződéseknek tartom. A hengerek túlsúlya miatt az a gyanúm, baj van a nőességgel. Figyelmesen végighallgatott, majd szótlanul elkezdett rajzolni egy papírlapra. A képen elementárisan szorongó nő beleváj körmével a saját fejbőrébe. Ez ki, kérdeztem. Nem válaszolt.

(Szeptember 24.): Ma megmutatta 14-én kelt írását. Amikor elolvastam, csak annyit mondtam neki, hogy jobb lenne, ha ezt el is tudná mondani. Ne meneküljön mindig a rajzok és az írás mögé.

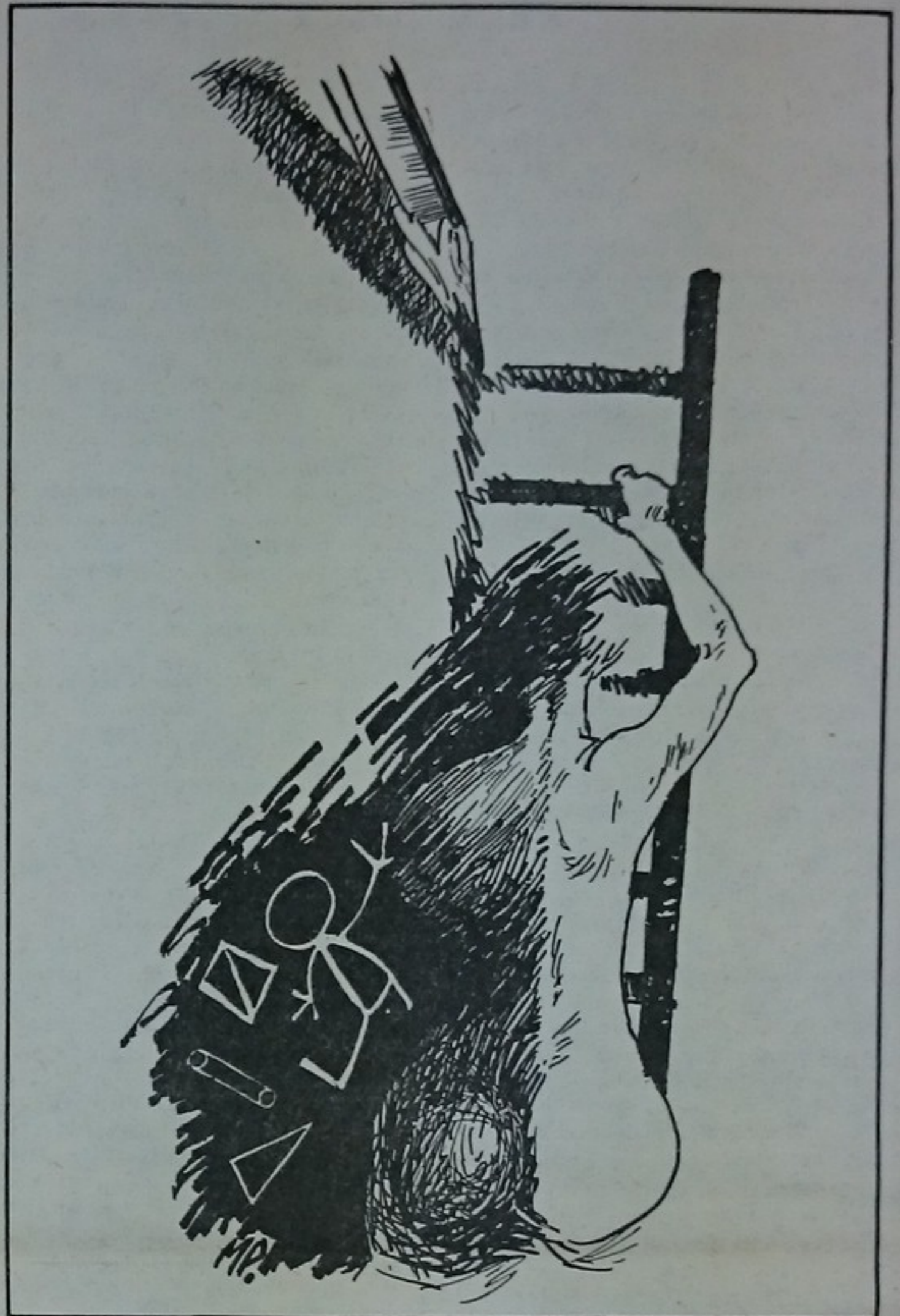
(Szeptember 25.): Felszabadult, vidám volt egész nap. Délután meghívott egy kávéra a büfébe. Hosszasan mesélt egy filmről, amit előző este a tévében látott. Aztán hirtelen témát váltott. Magával biztosan sikerülne. Csöndben néztem rá. Tudja, miért gondolom? - kérdezte. Mert magának el tudtam mondani. Hallgattam. Mit szól hozzá, kérdezte. Én nem mini férfi, hanem mint pszichiáter tudok magának segíteni, mondtam. Felugrott és elrohant. A kávéját meg sem itta.”

Szeptember 30-i bejegyzés a kórrajzba:
„Minthogy a beteg öt napja engedély nélkül elhagyta az osztályt, a klinika álmányából kiírjuk.”

Idézet Márta fél évvel később, Amerikából kezelőorvosához küldött levélből:

„... Tudja, mi volt az első szava apának? Hát én most mit csináljak veled! Két napig laktam nála, aztán továbbálltam. Most Friscóban élek. Egy cseh házaspárnál lakom. Képzeld, estéknél egy fekete fiúval marihuánát szívunk. Itt sokkal könnyebb szerezni, mint otthon. Ráadásul indiai kender. Tízszer finomabb, mint az otthoni vadkender. De csak a második szívás után éreztem azt a zsibbadást, könnyed melegséget és zsongást. Ilyenkor bezárjuk az ajtót és leoltjuk a villanyt. A narancssárga fény lenne erre a legalkalmasabb, de egyelőre nincs. Az ágyra fekszünk, lehetőleg hanyatt. A fahéjra emlékeztet az illata. Rögtön tudóre kell szívni és benntartani. Miután elszívtam, csukott szemmel látni kezdtem már mindenfélét. A falak jöttek felém és rám akartak dőlni. Inkább a színekre emlékszem. Fehéres, barnás, sárgás. Hát ha ezeket a képeket nem fogom egyszer lefesteni, akkor nem tudok az Ön szemébe nézni. Az Ön gyógyíthatatlan betege, Márta.”

A történet néhány fontosabb tanulsága:

1. Márta vérbeli menekülő. Menekül az öngyilkosságba, menekül a rajzokba, menekül Amerikába, menekül az alkalmi partnerkapcsolatokba, menekül a kábítószervezetbe...

2. Mi elől menekül Márta? A gyermek, ha körülötte agresszív, goromba, feszült légkör uralkodik, megpróbál kimenekülni ebből a helyzetből. Két útja van erre. A csavargás és a fantázia. Márta fő menekülési eszköze a fantázia volt (rajz, írás). Hiába változott meg időközben Márta környeze-

te. A menekülés vált legfőbb védekezési eszközévé.

3. Míg a rossz érzelmi légkörben volt értelme a menekülésnek, ez a reakció-mód értelmetlenné vált akkor, amikor szembe kellett néznie súlyos szexuális zavarával, a vaginizmussal.

4. Amikor elutazott Amerikába, apjához menekült, aki képzeletében ideális apaként élt. Csalódnia kellett. Ez az apa nem szereti őt. Elképzeltető, hogy ez a csalódás elindította a gyógyulás útján.

Dr. Gerevich József

Kábszeres konzultáció

A Szociális és Egészségügyi Minisztérium a Belügyminisztériummal egyetértésben kábítószerügyi konzultációs munkacsoport létrehozását javasolta. A munkacsoport életre hívásában nagy szerepe volt a nemzetközi fejleményeknek. Az utóbbi években a drogügy felértékelődött a nyugati országokban. 1989 augusztusában Magyarország is aláírta az új ENSZ-egyezményt, amely szabályozni kívánja a kábítószerre vonatkozó összes — eddig rendezetlen — kérdést. Ebből is következik, hogy az Országos Egészségvédelmi Tanács megelőző törekvésein túlmenően a hazai állami-hatósági feladatokat a korábbinál szervezettebben kell végezni.

A munkacsoport az első ülését március 2-án tartotta a Szociális és Egészségügyi Minisztériumban. A résztvevők foglalkoztak az ENSZ-egyezményből következő feladattervvel, az ENSZ Kábítószer Alapítványa

(UNFDAC) magyarországi tevékenységének lehetőségeivel, a londoni kábítószerkérdésekkel foglalkozó miniszteri csúcstétkezetrel, a Pompidou-csoport munkájában való magyar részvétellel. A munkacsoportba meghívták a Belügyminisztérium, az Igazságügyminisztérium, az Ipari Minisztérium, a Kereskedelmi Minisztérium, a Közlekedési, Hírközlési és Építésügyi Minisztérium, a Külügyminisztérium, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium, a Művelődési Minisztérium, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Gyógyszeripari Egyesülés, a Medimpex, a Nemzeti Egészségvédő Intézet, az Országos Gyógyszerészeti Intézet, az Országos Ideg- és Elmeorvosintézet és a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága képviselőjét, valamint dr. Bayer Istvánt, dr. Cserne Istvánt és dr. Gerevich Józsefet. A munkacsoportot dr. Kökény Mihály miniszter-helyettes vezeti.

Lelki egészséggondozás

Március 26. és 29. között Kaposvárott mentálhigiéniai tanfolyam lesz a dunántúli öregek szociális otthonainak munkatársai részére. A tanfolyam megpróbálja a legkorszerűbb mentálhigiéniai szemléletet belopni az otthonok életébe. A szervező a Szociális és Egészségügyi Minisztérium módszertani osztálya, együttműködve a kaposváriakkal. Ez a tanfolyam szerves folytatása a tavaly ősszel elkezdődött képzési ciklusnak. A kelet-magyarországi szociális otthonok munkatársainak képzése április 18. és 21. között lesz Miskolcon.

- Katolikus lelki segély telefonszolgálat: 142-7762. Minden csütörtök és vasárnap este 10-tól másnap reggelig.

- Ismerkedés és fiatalok levelezőszolgálat (fényképes levelekkel): SZÍV-SZORÍTÓ Esztergom 2500 Pf. 135.

- AIDS-szűrés név nélkül. Információ a 166-9283-as telefonszámon.

- Homoszexuálisok Országos Egyesülete: 1387 Budapest, Pf. 22. Telefon (este): 141-4315.

- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Közhazsnú Információs Szolgálat: 118-2934 vagy 118-2050.

- Ingyenes vérnyomásmérés az Életmód Központban (Budapest, XI. ker. Lágymányosi út 16.) Hétfőtől péntekig 8 és 16 óra között. Telefon: 166-6483.

- ALKOHOLELVONÓ: Budapest, XIII. ker., Róbert Károly krt. 82-84. (kórház). Telefon: 129-8200.

- Kenguru Pótmama Szolgálat Iroda telefon: 186-8685.

- Önszolgáltató (egészségvédelmi) Közösségi Információs csoportja. (Szervezést és működést segít.) 112-5020 vagy 132-7388.

- Csökkent munkaképességűek, rokkantnyugdíjasok, öregségi nyugdíjasok munkaközvetítője: VII. ker. Baross u. 127. Nyitva: hétfőtől péntekig 8-12 óráig. Vezető: Lovász Margit.

Ifjúsági Munkavállalási Tanácsadó: XI. ker. Bicskei u. 6. Telefon: 166-8835 vagy 166-8846. Nyitva: hétfő (14-19 óráig), szerda (8-16 óráig), péntek (8-12 óráig).

- A fiatal hajléktalanoknak szánt kinőtt meleg ruhákat (esetleg hálósákokat) a következő címre kérik küldeni. (Utcai gondozószolgálat a Gyívi címén) Budapest, VIII. ker. Kállai Éva u. 9-11.

- Erdélyi Magyarok Egyesülete: Budapest, V. ker. Molnár u. 9. Telefon: 118-6769. Ügyfélfogadás: minden csütörtökön 18-21 óráig.

- Noé Bárkája 1476. Budapest, Postafiók 226. Leveledre válaszol a Bárka.

Jogi-, hatalmi visszaélésekre bukkanna keresse a Kontroll Ligát: Címünk: 2151 Fót Pf. 50.

A munkaképteleneket, öregeket étellel is ellátják a Vajdahunyad utcai menhelyen (Budapest, VIII. ker. Vajdahunyad u. 3.)

Ingyenes gerinc- és csípővizsgálat gyermekeknek: Budapest, II. ker. Pusztaszeri út 42/a. Telefon: 115-6639 délutánonként.

Bács-Kiskun megyében, Budapesttől 60 km-re nagybani állattartáshoz (csirke, liba, sertés, marha, esetleg nyúl) **tökéstartókat** keresek! Víz, villany, férőhely, építési lehetőség és helyben lakó munkaadó van! Nagyon sürgős! Levelet "Tanya" jellegre kérlek a szerkesztőség címére.

A szociálpolitikával kapcsolatos kérdéseire a lap hasábjain válaszol Putnoki Katalin, kerületi tanácsos (XIV. kerületi tanács). Írjon a 424 címére!

Hirdetéseiket a 424 ingyen közli, amennyiben cserét ajánlanak (gyermekruha, játék, magángyűjtemény stb.) vagy ingyenes szolgáltatást kínálnak.

Kisgyerekes anyák átmeneti menhelye a VIII. ker. Könyves Kálmán krt. 84.-ben van. Ugyanígy igényelhető szoba például fővárosi orvosi kezelés idejére is. Előre kell bejelentkezni telefonon Kollátor Árpádnénál 114-3857.

"Egészség alkoholelenez klub" a budakeszi művelődési házban minden csütörtökön 5-7-ig.

Az Országos Dohányfűstmentes Egyesület Budapest V. ker., Arany János u. 7. szám alá költözött. Telefon: 131-8903. Postacímük: 1446 Budapest, Pf. 408.

Tanácsok az egészségmegőrzéshez. Személyesen vagy telefonon. Életmódtanácsadó: Budapest, XI. Lágymányosi u. 16. Telefon: 166-6483.

Leikli elsősegély (éjjel-nappal): 122-9600.

Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió (reformátusok): 122-0306.

Baptista Egyház TEA KLUB: Budafok, Péter Pál u. 17-19. Péntekenként.

Az ezer lelkesnél kisebb településeken megszerezhető (lakható vagy felújítható) ingatlanokról ingyen ad hírt a 424. Soha nem költöznek oda is szívesen!

Társadalmi szervezetek anyagi alapjainak megteremtésében segít a "közösségi célú munkavállalás". Ezzel kapcsolatos felvilágosítást, tanácsot, segítséget ad a "KÖSZI": 1054 Budapest, V., Steindl Imre u. 12. I. emelet. Telefon: 112-6694.

Társadalmi szervezetek gazdálkodásához minden útmutató, nyomtatvány, kézikönyv (az 1990-es szabályoknak megfelelő!) megrendelhető a Peták Egyesületnél: 1126 Budapest, Nagy Jenő u. 5. Pf.: 1.

Keressük azokat az ügyvédek, akik szegények képviselőit (a hatalommal vívott harcukban) ingyen vagy jelképes honoráriumért is vállalják. (424 szerkesztőség)

Keressük azokat a nyílt pályázatokat és alapítványokat, amelyek velünk rokon hivatást vállaltak. A 424 vállalja a hírverést.

Aki szegénységellenes hétvégékről, vagy más hasonló akciókról tud, kérjük időben értesítse a szerkesztőséget!

Keressük azokat a vállalatokat, illetve vállalkozókat, akik börtönből szabadultakat is alkalmaznának. Ha van szállításlehetőség - kérjük - azt is közöljék a szerkesztőséggel.

Aki ingyenkonyhákról, éjjeli menedékhelyekről tud (az ország bármely pontján), kérjük, értesítse a szerkesztőséget!

Minden olyan önszolgáltató csoportosulás jelentkezését várja a 424, amely úgy tudja, hogy valami egyedülállót csinál.

A Névtelen Alkoholisták első csoportja csütörtökönként találkozik 18 órától a XII., Kiss János altábornagy utca 34. szám alatt. Nyitott nap (nem alkoholista érdeklődők számára) minden hónap első csütörtökje.

Comenius Alapítvány a külföldön magyar nyelven tanító pedagógusok, valamint a magyar nyelven tanuló egyetemisták nyári továbbképzésére. Magyar Hitelbank Rt. 222-66662 30264.

Alapítvány Világtalan Gyerekekért. Számlaszámuk: OTP 218-98141-3762.

A kisteleplések váltig hallgatnak. Pedig eredetileg tőlük kértük az elhagyott, eladó (lakható vagy rendezhető) házak címeit. Kaptunk azonban néhány címet az olvasóktól. Közöttük néhány olyan árú házról is beszélnék, amennyi pénzt mi még nem láttunk. Ezért a következőket ajánljuk: továbbra is ingyen tudósítunk minden olyan ingatlanról, ami nem drágább negyed millió forintnál. Az ennél drágábbak hírére azonban csak fizetett apróhirdetesként vesszük fel. (Nem vonatkozik ez a megszorítás a kisteleplések önkormányzataira, ha náluk megszerezhető ingatlanokról bővebb listát közölnek.)

Félig-meddig kiürült falu 15 lakható háza várja gazdálkodni vágyó gazdáit. Érdeklődni levélben: Nyári Pál, Tótújfalu, Petőfi u. 2.

Tótújfalu Barcs térségében van. Az épületek ára: 100-200 ezer forint között. (Alkudni lehet.)

Kürtőpusztán (Somogyfajs közeli) 2 db üres ház vásárolható meg. Irányár: 150 ezer forint/db. (Alkudni lehet.)

Érdeklődni levélben: Jóföldi Gábor, Kaposvár, Bartók Béla u. 15. (válaszboríték szükséges). Telefon este 9 óráig: 82/14-974 számon. (Ő is tud a tótújfalu házakról, és szívesen ad felvilágosítást.)

Környezetvédő szolgálat

Környezetvédelmi Tájékoztató és Tanácsadó Szolgálat alakult. (Címük: Budapest, Kresz Géza u. 44-46. Telefon: 149-7135, az állomáson üzenetrögzítő is működik. Telex: 226727)

A szolgálat tájékoztató a környezetvédelmi problémákról, aktuális tennivalókról. Lakossági bejelentésre szakértőket szerveznek, vizsgálatokat végeztenek, egyszóval eljárnak a környezetvédelem értő ellen. Sajnos, hatósági jogkörük nincs. A KÖSZI

Új szolgáltatás

A „Péterhez” érkező levelek is azt bizonyítják, hogy főleg a vidéki homoszexuálisok kapcsolatteremtési lehetőségei tragikusak. A Lokál klub nekik túl messze van. A 424 ezért segít a levelezés útján való partnerkeresésben. A jelentkezők rövid bemutatkozását és igényeit jelleggel közöljük a lapban. A jellegjükrre érkező leveleket pedig eljuttatjuk hozzájuk. (De, hogy senki se válhasson minket hátrányos megkülönböztetéssel, a heteroszexuálisok partnerkereső leveleit sem utasítjuk vissza.)

Közművelődési Ösztöndíj

A hazai közművelődés hagyományainak feltárására és ápolására, új kezdeményezések, helyi eredményeinek terjesztésére, gyakorlati alkalmazásának továbbfejlesztésére, a szakmai önképzésre, az együttműködési és innovációs törekvésekre.

Az ösztöndíjra pályázhatnak:

- a közművelődési és közgyűteményi intézményekben, művelődési igazgatásban dolgozó szakemberek és szakmai csoportok - továbbá mindazok, akik az oktatási és egyéb kulturális területeken gazdálkodó szervezetekben, pártoknál, egyháznál, társadalmi szervezetnél és egyesületekben - közvetlenül vagy közvetve segítik a közművelődést.

A pályázatok beküldési határideje: 1990. március 31.

A pályázatot a Művelődési Minisztérium Közművelődési Koordinációs Főosztályára kell benyújtani. Címe: Bp. V. kerület Szalay u. 10-14. Pf. 1.

A pályázat elbírálásának határideje: 1990. június 30.

Az ösztöndíj igénybevitelének kezdete: 1990. július 1.

I. PÁLYÁZATI FELTÉTELEK

1. Pályázatot lehet benyújtani hazai tanulmányokra, saját gyakorlatot elemző tanulmány készítésére, innovációs tevékenységre és önképzésre.
a/ A hazai tanulmányút célja, hogy a pályázó(k) az ösztöndíj ideje alatt új tevékenységeket, kísérleteket, fejlesztő programokat ismerjen(ek) meg. Időtartama legfeljebb egy hónap (25 munkanap) lehet, melyre az ösztöndíjas 25 000 forintig terjedő támogatásban részesül, valamint szállás- és útiköltség térítést kaphat.
b/ Tanulmány készítése, amely tartalmában a közművelődés számára hasznosítható elméleti és gyakorlati tapasztalatok összegzése legyen. A pályázó(k) 15 000 forintig terjedő támogatásban részesülhet(nek).
c/ Innováció A pályázó(k) ösztöndíja ebben az esetben egyszeri kifizetéssel 20 000 forintig terjedhet. Az Ösztöndíj Bizottság az elfogadott innovációs pályázatot további támogatásra is javasolhatja.

d/ Önképzés, amelyre pályázhat: - nyelvtudása alapján a felső-, illetve középfokú nyelvvizsgát letenni szándékozó. Támogatása 10 000 forintig terjedhet, sikertelen nyelvvizsga esetén a támogatás meghatározott időn belül visszatérítendő, - a speciális szakmai, képzési programokban részt vevő támogatása 10 000 forintig terjedhet,

- a külföldi tanulmányútra induló szakember - amely tanulmányút a pályázó maga szervez meg - támogatása 25 000 forintig terjedhet.
2. Az ösztöndíjra benyújtott pályázatnak tartal-

maznia kell: az ösztöndíjas(ok) által választott téma rövid kifejtését és megvalósításának módját.

Mellékelni kell: a pályázó(k) szakmai önéletrajzát. A hazai tanulmányút esetében a munkáltató az Mt. 43. par. (1) bekezdésében jelölt rendkívüli vagy fizetés nélküli szabadság engedélyéről nyilatkoznia, illetve az intézmény, vállalat, egyesület, illetve személy (konzulens) fogadókészségét, valamint a várható költségeket. Az ösztöndíjat fogadó szakember(ek)et konzulensi tiszteletdíjában részesíti az Ösztöndíj Bizottság.

II. ELBÍRÁLÁS

1. Az ösztöndíj odaítéléséről a Közművelődési Ösztöndíj Bizottság dönt a felkért szakértői javaslatok figyelembevételével. A Bizottság döntéseit nyilvánosságra hozza.
2. Az ösztöndíjas(ok)nak a végzett munkáról, az ösztöndíj felhasználásáról írásos jelentésben kell beszámolniuk a Bizottságnak. A tanulmányt készítő ösztöndíjas(ok) pályázati munkájának beadási határideje az ösztöndíj lejárta után 60 nap. A beszámoló, pályamunkák az Országos Közművelődési Központ Művelődés Kutató Intézet adattárába kerülnek.

Ajánlott témakörök

- A kulturális érdekérvényesítés valósága és lehetőségei

- Egyesületek, egyetkek és mozgalmak ifjúsági és gyermek szervezetek kulturális tevékenységének helye, szerepe és jelentősége az adott település társadalmában

a) a századforduló idején,

b) a két világháború között,

c) 1944 és 1948/49 között,

d) napjainkban.

- Művelődés és nyilvánosság a társadalom (helyi) demokratizálásában.

- A közösségi, a nemzeti identitás kérdései egy település, illetve társadalmi csoport (réteg) életében.

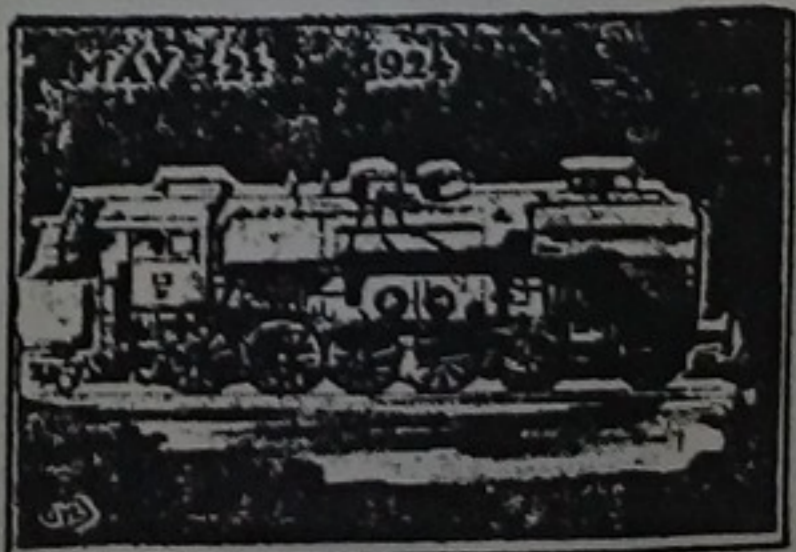
- Technika és művelődés integrációs formái megjelenésük szinterei és tartalma alapján.

- A művelődési intézmények korszerű működtetése.

- Esettanulmány(ok) a kultúra finanszírozásáról és mecénálásáról.

- Társadalmi esélyegyenlőtlenség mérséklését segítő művelődési formák kidolgozása és megvalósítása.

Belföldi Közművelődési Ösztöndíj Bizottság

Homoszexuálisok, államilgondozottak, tinik, börtönviseltek, börtönlakók, narkósok! Ezen az oldalon a leveleitek-re olyanok válaszolnak, akik maguk is megélték, átéltek azt a sorshelyzetet, amiről beszélnek. Ha olyan levelet kapunk, amire még sincs avatott levelezőnk, akkor megkeressük ahhoz is a leghitelesebb választót.

424 Ifjúsági hetilap

BUDAPEST

Könyves Kálmán krt. 76.

Géppel → 1087

Kézzel →

FELELŐ: Sámsou Sándor
BUDAPEST 424 szerk.
 Könyves Kálmán krt. 76.
 1087

Ifjabb K. R. levelét már csak terjedelme miatt se közölhetjük (16 oldal). Talán, ha megpróbálta volna észszerűen...

Íme a válasz:

Kedves Róbert!

Jókívánságait lapunk nevében is köszönjük. Problémája meglehetősen filozofikus, Ön nem is az az ember, aki azért ragad tollat, mert tőlünk várná vélt vagy valós igazának bizonyítását...

Az őszinte beismerő vallomással kapcsolatban: nemcsak a vádlott rafkós, a rendőr is megpróbál a lenni. Ez beletartozik a rabló-pandúr játékba. Hogy aztán a bíróságon az elkövetett dolog súlyosabb oldalai domborodnak ki, azt bírójá válogatja. Láttam olyat is, ahol valóban enyhítő volt az őszinte vallomás.

A kedvezményrel kapcsolatban: társadalmi előítéletek okozzák, hogy — mint Ön is tudja — második büntényes nemigen részesül kedvezményben. Egyébként igazza van. Bár vannak visszaesők (pl. nemi erőszak, gyermekkel fajtalankodás, nagy értékű lopás, csaláSOROZATOK STB.), ahol kell a törvény szigorá!!! A visszaesésről: talán az lenne jó, ha a különmű bűncselekményeket megkülönböztetnék egymástól, s erre van is bírói gyakorlat.

Ami azt illeti, hogy mindenkét a körülményei tesznek bűnözővé — ezt nem fogadom el. Hiszen akkor abból a bizonyos társadalmi közegből, a veszélyeztetettek közül mindenkinek bűnözővé kellene válnia. És erről koránt sincs szó! Rettenetesen fontos a környezeti hatásokon kívül a személyiség, a lelki alkat, a feszültségűző képesség, a morál, és sok más lélektani dolog. Ön szerint a körülmények kialakításában elsősorban az államé a szó. Ez sem pontosan így van, hiszen a lehető legtöbb a családon múlik.

A büntetés-nevelés-emberi bánásmód kérdésében teljesen igazza van, talán a

reformok segítenek majd ebben. De ha belegondol: Ön elmenne börtönörnek? Nem hiszem. Olyan izzó utálatban, ellenségeskedésben élni lelkileg megnyomorító. Ugyanakkor vannak szép számmal emberséges nevelők, börtönörök is. Igaz? Nemrég olvastam, hogy tervbe vették a látogatási szabályok revízióját, az úgynevezett svéd mintára. Talán elérkezik az idő, amikor feleséget, élettársat megölelni is lehet, sőt szeretkezni is! Nemcsak pislogni egymásra a széles asztalokon keresztül és megpróbálni kedvesnek lenni, a közvetlen mellettünk ülő másik elítelt jelenlétében... Ehhez viszont pénz kéne... Remélem hallott arról, hogy jutalomból szokták sűriteni a beszélőt! Tehát a tizenkét hónapi tizenkét beszélő nem feltétlen igaz, csak általánosságban. És nemcsak információszolgáltatásért kap a sittes ilyen jellegű jutalmat.

Az IQ teszttel nem lehet mérni a bűnözői hajlamot. Az ötlete érdekes: személyiségtesztek alapján állítani össze a zárkat, kik tehetők össze és kik nem. Talán a mértékre is választ adna. Gondoljon bele: ugye elképzeli egy-egy pszichológiai tesztvizsgálat a leendő tanároknál, pszichológusoknál, sőt börtönöröknél is...

Hogy még sincs? És hogy feltehetőleg miért nem lesz? A zárkatársak kiválogatásánál bizony kevésnek bizonyulhat a teszt: hiába illenek jól papíron egymáshoz az emberek, ha az egyiket a másik a volt ellenségére emlékezteti, mert olyan az orra, a stílusa, a szaga stb.

Az elítéltek keresetével kapcsolatban igaz van a ruházódással. Egy dolgot ne felejtson el: nem jó a börtön, de „jobbát” nem találtak ki helyette.

LÁNYOK A SITTEEN

... Igaz, én nem börtönben, csak vizsgálati forgóságban voltam a Tolnai utcában, de nekem is le kellett tolnom a nadrágom, és egyenruhás rendőr (nem orvos!!!) nézett be a végbelembe... azzal a felkiáltással, hogy hátha zsillett-pengét dugtam bele...

H. Z. Budapest

Állítólag már a honi iskolák előtt is megjelentek a kábítószerbebetetők. Várjuk azok jelentkezését, akik ilyen saját maguk tapasztaltak. Aki tárgyi bizonyítékot is hoz, az valami extra jutalmat kap. (Jelentkezés a 424 címén vagy telefonszámain.)

Nyugi-ország

A körzeti orvosok kulcsfontosságú emberek a hátrányos helyzetű rétegek megközelítése, elérése szempontjából. A drogprogram ezért kereste meg az ország valamennyi körzeti orvosát. E vizsgálatról már adtunk hírt a 424 hasábjain. Most egy levelet teszünk közzé, egy olyan körzeti orvos levelét, aki komolyan véve a feladatot, nemcsak arról számolt be, körzetében hány drogfogyasztó van, hanem helyzetképet is rajzol, véleményét is kifejti a kérdésről.

Tisztelt Gerevich Doktor!

Körzetemben „kemény” drogot a betegek nem használtak, és tudtommal nem is használnak. Egyik oka ennek az is lehet, hogy aránylag kevesen járnak el a fertőzöttebb nagyvárosokba (Budapest, Szeged) dolgozni. Továbbá az is oka lehet, hogy a lakosság 29,6%-a 60 éven felüli, és az is, hogy a városban nagy forgalmú út vezet át (tranzit). Érdemem azonban néhány gondolatot körüljárni a gyógyszerhozzászokás kérdéséről!

Körzetemben olyan beteget nem észleltem, aki nagy mennyiségű (pl. egyszerre fél, egy doboznyi) gyógyszert használna rendszeresen, kifejezetten eufóriát keltő vagy feszültségoldó hatás céljából. Azonban 251 lakos a körzetemből (körzetlétszám: 2400 fő) nem engedi magát meggyőzni, lebeszélni a kérdőíven megjelölt gyógyszerek szedéséről. Azért írtam úgy, hogy „lakos”, mert ezek nem mindegyike beteg, de a nyugtatóadagjért ugyanolyan rendszeresen eljön, mint kenyérért a boltba.

Kérdéshetik: miért írom fel mégis nekik, ha mindezt tudom? Azért, mert sokkal meggyőzőbb számomra, ha a tudtommal, ellenőrzéssel, és az általam kiszámított mennyiségben szedik. E

hozzászokottak napi adagja (2x1, 3x1 tablettá) megfelel a „szabványos” szedési előírásoknak, bár többségük a hatást alkohollal is „feldobja”.

Ellene vagyok a szociális nehézségek, a társadalomba való beilleszkedési zavarok, munkahelyi, én-értékelési problémák gyógyszerrel való megoldásának! A tényeket azonban tudomásul kell vennem:

Generációk nőttek fel erkölcsi értékrend, lelki és fizikai tartás, állóképesség nélkül. A konfliktustűrő, konfliktusmegoldó képességük szegényes. Az emberek többsége nem tud, és nem is akar alkalmazkodni a körülötte élőkhez. Toleranciájuk a másfélhöz, empátiás készségük színtelen, énközpontúak, önzők. A folytonos ütközéseik, konfliktusaik megoldására két modellt ismernek kitűnően: az alkoholt és a gyógyszereket. Ugyanis: ez a kettő azonnal elérhető, és azonnal hatásos! Tudunk-e mi, egészségügyiek más modellt ajánlani nekik?

Amíg Magyarország és Budapestországot továbbra is külön egységként létezik, nehéz lesz megoldást találni.

Elhiszik-e, hogy például Csongrád-Szentes (és környéke: kb. 60-70 ezer ember) egyetlen ideggondozóval, s benne egyetlen pszichiáterrel rendelkezik?

Ha a körzetemben lenne egy főállású pszichiáter — az is kevés lenne! Az ország tele van ilyen „fehér foltokkal”, ahol a mentálhigiéne, a pszichiátria az alapellátás dolga — és még mi minden! Az iskolákban pszichológusoknak kellene főállásban dolgozni — és tanítani. A gyerekeknek modelleket megtanítani: ne csak azt a megoldási lehetőséget ismerje, amit otthon lát. Mert ha anyjának, apjának (tanárának...) fáj a feje, vagy nem tud aludni, gyógyszert vesz be, iszik egy rövidet vagy rágyújt egy cigire. A gyereket ezt látja, s felnőtként ezt csinálja.

Az utóbbi időben rohamosan esik a tömeges életszínvonal — egyre szélesebb a szegény, és ezen belül a lumpenréteg.

Nem jól működik az egészségügy (az is csoda, hogy évtizedekig így is eldőcögött). Nem jó a szociálpolitika sem, lyukakat tömögötünk, de következetes, definitív megoldások még csak nem is látszanak! Ráadásul a lyukak akkorák, hogy nem látszik tőlük a háló.

Az egészségügyben dolgozók, az orvosok főleg, nem a magas szakmai színvonalat hajszolják, hanem a pénzt. Alapvető személyes szükségletek hiányában ugyanis a mindennapi kenyér az első. A nyugtatóval megfelelően ellátott beteg ugyanis: csendes és aránylag elégedett... Megérme egy felmérést az is, hogy a vidék alulfizetett és terhekkel agyonnyomott orvosi is nem hasonló okok miatt csendesek és hallgatók-e? Ha elvennék sokuktól a feszültségoldókat vagy az alkoholt, vajon mekkora hullámokat verna az orvos(nép)harag?

Normálisan üzemelő társadalom, normálisan üzemelő gazdaság, normálisan üzemelő felső vezetés kellene ahhoz, hogy az „emberi szabadságjogok” kifejezés értelmet nyerhessen!

Addig: Aki konfliktusait, hétköznapijait csupán rendszeresen, de mértékelten nyugtatóval tudja elviselhetővé tenni — ám tegye!

Tegye addig, amíg mást nem adhatunk, nem ajánlhatunk helyette!

Tisztelettel

Dr. Gulyás Katalin

körzeti orvos, Csongrád

Tisztelt Főorvosasszony!

Levelét áhitattal olvastam. Az a drámai helyzetkép ugyanis, amely kirajzolódik sorraiból, rendkívül érzékeny és találó, pontosan megfelel a bennem is alakuló tapasztalatoknak, benyomásoknak. Valóban rendkívüli módon elmaradott ország vagyunk, s a műszaki elmaradottságunknál csak a pszichológiai elmaradottságunk kifejezettebb. A devians modellek valóban vonzóbbak és többségben vannak az egészséges modellekhez és értékekhez képest. A szoci-

álpolitikai háló valóban lyukas, nagyon lyukas, ha hálónak lehet nevezni egyáltalán. Nem is szólva az egészségügyről. Végre ezt már orvosok is ki merik mondani, nemcsak az egészségügynek kiszolgáltatott lakosság.

A gyógyszerhozzászokást mégsem lehet egyedül társadalmi okokra visszavezetni. Egyéni életsorsok kritikus csomópontjain alakul ki, minden egyes drogfogyasztónak külön története van. A megoldást sem lehet kizárólag az ország demokratizálásától várni. A közelmúltban egyik jeles pártunk jeles vezetőjétől kérdeztem, mit tesznek a növekvő alkoholizmus és narkómánia ellen. Erről az a véleményünk, válaszolta, hogy a piac és a politikai pluralizmus megjelenése megoldja e problémákat is. A nyugati kultúra a példa rá, hogy mennyire nem így van. A normálisan üzemelő gazdaság, társadalom és felső vezetés mellé én nagy hangsúllyal tenném a normálisan üzemelő egyéni, egyéneket is. Ahhoz, hogy ez az új világ beköszöntsön, nem várhatunk addig, amíg a fejünk felett, a Nagy Társadalom szintjén, eldőlnék az alapvető kérdések. Apró napi teendőink vannak, és nem kevés. Az orvosok például meg tudják tenni, hogy nem dohányoznak a betegek előtt. Összegyűjtjük azokat az információkat, amelyek egy korszerű egészségügy megszervezéséhez szükségesek. Felvilágosító előadásokat tartanak az érdeklődő betegeknek. A rendelésben várakozók számára videófilmeket vetítenek. Összegítő csoportoknak adnak helyet akár a rendelésben is, az erőforrások minél jobb kihasználása érdekében. Irástudó emberek lévén, olyan leveleket fogalmaznak meg, mint maga, és ilyen levelekkel bombázzák az egészségügyi kormányzat különböző szintjeit. Jelenünk kihívásainak kizárólag az aktív, a változásokat kezdeményező és aktívan befolyásoló emberek fognak megfelelni. Olyanok, mint maga.

Üdvözlé

Dr. Gerevich József

Drogprogram, Budapest, Boji u. 8.

1117

A SZFINX MEGSZÓLAL

— regényrészlet —

Egyszerre vállalta a skizofrénia diagnózisát és dacolva ellene Sipos Julianna megkísérelt a lehetetlent: lépcsőről lépcsőre, pontról pontra fejtől fölé léte mikrokozmosza és lelkének húrjai között a könnyörtelen összefüggéseket. Könyve drámai láttelest az idegbetegségről — és társadalmunkról... Belülről, hitelesen, élve-boncolva.

Amíg nekem harmadmagammal kell szüntelenül vécére járnom, oldalt-felülről egyszerre rángatják rám a lefolyót — addig sok reményem nincs arra, hogy meggyógyuljak. Ez a másik lakásban, a Bercsenyi utca 5.-ben nem volt, jóllehet ott közös kinti vécé volt, de ha például a szembenéző lakó, egy az emberi küszöb alatt lévő individuum, egy utcaseprő benn ült, s én bementem, nyomban összekapta magát s kijött onnan...

Azt reméltem, hogy ebben a házában (Köztársaság tér 6.), itt hátul csendben meghúzódhatok, s nyugodtan dolgozhatok is észrevétlenül. Hát nem ez történt, történik: az ellenkezője... Amíg egyetűjjű ikreimmel: a BKV-sofőrökkel, a lepusztult htb.-kkel, a rokkant háztakarítókkal, kulisszatologatókkal, megöregedett s a gonosz rosszindulatban megcsontosodott vénekkel egy fedél alatt kell élnem, addig a párhuzamos cselekedetek elkerülhetetlenek fürdőszobában, konyhában, találkozások az udvarban, folyosón stb... Úgy látom azonban, hogy a fél város — a környékbeliek, akik látásból is ismernek vagy a szájhagyomány futótüze által megmutogatnak egymásnak, ahol csak megjelenek — egyetűjjű ikrem nekem ez az egész lepusztult erkölcsű, elaljasodott nagyváros.

Ezt a tényt még 1970-ben megemlítettem az egyik főorvosnak az sztk-ban: — Úton-útfélen leskizofrénéiaznak! — mondtam.

— Ne legyen olyan büszke! — válaszolta.

Hát nem tudom: dr. Miskó Istvánnak, a tiszakécskei tanácselnöknek elég volt 50 újságcikk s egy beszélgetés ahhoz, hogy föbe löje magát — én pedig 1968. november 15-e óta két vállon tartom ezt a társadalmat... Hja kérem, ha egy író az örületbe kergetnek, lám — mint a példám mutatja —, mindenkire tartozik a dolog: miért nem engedett ez a társadalom hát érvényesülni??

A HIVATAL??

Most pedig a mob, a tömeg nem akar engedni írni, ami viszont számomra az egyetlen gyógy mód, ugye??!

„Spontán öngyógyítás a játékok és hobbi legkülönbözőbb fajtái, a kreatív tevékenység, családalapítás, pályaválasztás, munkavégzés, partnerkapcsolat kialakítása, barátkozás, mozgalmi és pártmunka.”
(Gerevich József: *Terápiák társadalmának társadalmak terápiája.*)

Egyszerűen nem hagynak nem hogy dolgozni, táplálkozni sem! A saját konyhámban!

Naponta átlagban 60-70 autójátécsapást kell elviselnem, de volt olyan is, hogy 45 perc alatt 42-szer csapták be az ajtót, amíg a konyhámban voltam. Hogy ezek nem a fantáziám szüleit (ilyet én ki sem tudnék találni!) Ilyet, hogy embereket autójátécsapkodással is meg lehet ölteni! — mert meg lehet...), arra példa, tény, hogy a Bercsenyi u. 5. kapujából kiléptem, ezek az autós-gengszterek már vártak rám. Hogy honnan veszem? A következők közül:

A Bercsenyi utca rövid kis utca, átmenő forgalommal: most néptelen volt...

Feltűnt nekem nyomban, hogy a pilóták hat kocsit mellett — gyorsan megszámoltam — a nyitott ajtóban szépen sorban leszegett fejfel álldogálnak.

— Ugyan mit néz ez mindegyik az ülésen ilyen egyszerre?! — gondoltam magamban, mert hát azért író az író, hogy nyomban mindent észregegyen.

S ahogy elhaladtam mellettük — az én járdám mellett sorakoztak fel —, úgy csapták be mögöttem egymás után az ajtóikat...

Mind mint egy-egy korbácsütés ért — engem, senki mást, az egyetlen járókelőt: nekem volt tehát szánya!

— Hát ezért álltatok ki így szépen sorban itt a lakásom előtt! — gondoltam. Olyan volt, mint mikor a régi időkben egy-egy méltatlan tisztet kikorbácsoltak a hadseregéből...

„A skizofrén ember ebből a nézőpontból a védtelen, kiszolgáltatott „más”, aki nem lép be a társadalom taposóalmába, nem hajhássza a pénzt, a fogyasztói rendszer gyümölcseit, hanem kivonul hallucinációs élményei birodalmába „Na'Conxypanba”. (Gulácsy Lajos, a festő.) — (Az autójátécsapkodás nem hallucináció!). Mivel nincs felvértezve a manipuláció és elnyomás eszközeivel, a legkönnyebben esik áldozatul az erőszaknak, veszíti el szabadságát.” (Gerevich József)

Egyszerűen meg akarok ölteni. Mi ez, ha nem aljas, alattomos támadása a társadalomnak az abból kiemelkedő kreatív típus ellen: a csendes fojtogatás — s ha a szegény aztán nyakába vette a kötelet, vagy mint József Attila a vonat elé vetette magát, aztán rásütjük a bélyeget: szegény, elmebeteg volt...

„A „mobbing”, ami oly könnyen vezet lincsbíraskodáshoz, valójában az egyik legembertelenebb viselkedésmód, amelyre normális, civilizált ember vetemedhet. Ez vezet az összes szörnyűsége... a saját társadalmon belül.” (Konrad Lorenz: *a civilizált emberiség nyolc bűne.*)

— Gyertek rám, vagytok még többben?!

„Az elmondottakon túl, a szociálpszichológia által jól ismert projekciós jelenségek alapját is képezi — például „bűnbak” keresése saját kudarcunkra, és még sok más rendkívül veszélyes és erőlköztelen impulzus hátterét is adja, melyek — a gyakorlatlan számára intuitív módon szétválaszthatatlanul — valamennyi globális jogérzetbe beszívárognak.” (Konrad Lorenz)

Ha ezt a kitélt nem olvastam volna Konrad Lorenznel — ami bizonyította feltevésemet, hogy: én valami bűnbak is vagyok!

Mindig azt gondoltam magamban: — Csak nem akarja ez a sok ember rajtam

számon kérni a kudarcait, elrontott életét, s ezek a ladás, telkes, villás, nyaralós gazdagok csak nem általam látják vesztélyben forogni megszerzett javaikat? Tőlem, aki folyton a negyven év alatt inkognitóban éltem, hátrahúzóda és elhúzódva éppen az érzékenységem miatt, s mert már több rúgást nem bírt elviselni se a Bensöm, se a hátsófelem. No tessék! Most én vagyok a felelős mindenért! Engem kell eltaposni, csendben megfojtani, suttogni, áskálódni, az utamból nem kitérni, belém kötni, leköpní stb. — Huszonegy év óta egyfolytában! Az eltömgesedés miatt nem tudok hová lenni, nem tudok magamnak csendben valami rejtek helyen megmaradni, hogy nyugodtan gondolkozzam, meditálhassak, szedegessem lefelé a rám boruló égboltról — kertemből — képzeletem virágait...

Egyszerűen nem engednek meggyógyulni! Nem tudok ebben a társadalmi közegben meggyógyulni! S az egyetlen gyógyszerem, ugye, ha kiírom, kiírhatom a fejemből az oda beszorult rengeteg élményanyagot, gondolatot, megérzést, próféciát stb. — a lefojtott, besűrűsödött, megkövesedett negyven évet, meg az előbbi húszat — mert azt is volt... Bár maradtam volna emigráns!

Megérzésből, intuícióból, valahogy a tudat alatt, de annak a felszínén ott kísértett bennem a gondolat, hogy: — Ha hazajövünk, s belém egyszer is belém rúgnak — most következik rám a változó kor: harmincnégy éves voltam, mikor hazajöttünk! —, kapok akkora skizofréniát, hogy megnézhetem magam, hogyan tudok belőle kilábalni! Hát ez a próféciám bevált — ez a honvágy, családi okok alapozta kis hazatérésem majdnem az életembe s a gyerekeim életébe került! (Háromkötetes regényt megírtam róla.) Azonban, amit itt találtam: ezt a taposást, ezt az öklözést, ezt az egymás lökdösését a sír felé, nem tudtam volna elképzelni...

Én naiv lélek — minden író naiv, mert az egyszerű, természetes emberség a sajátja — mindezt nem voltam felkészülve. Két seggberúgás, s máris kívül voltam a társadalmon! S ez nem lévén elég egyetlen személynek, egyetlen individuumnak egy egész erkölcsileg lepusztult társadalomtól, most még el is akarok taposni — pontosan azért, hogy miért is betegedtem meg a rúgásoktól, a kiakolbólitásoktól, a lehetőség hiányától, hogy miért nem marok, csipek, rúgok, harapok olyan agresszíven, mint ez az új barbár társadalom; azért akarok most megölni, mert nem vagyok olyan agresszív, mint ők, s én vagyok a Bűnbak is!!

Milyen fogalmaik vannak, lehetnek ezeknek a budapesti embereknek, ennek a hatalmas, 80 százaléknnyi kőrfolyosós rétegnek, ennek a taposó, tülekedő mobnak, az arc nélküli „szürkéeknek”, a negyven év alatt minden alkotó típus hátrányára kitermelt Szürke-Átlagnak, ennek az új „etnikumnak”. (Konrad Lorenz idézet!)

Sipos Julianna
(Ha olvasóink kívánják, a következőkben újabb részletet adunk a regényből.)

PÁLYÁZAT A SEGÍTŐKNEK

A Szociális- és Egészségügyi Minisztérium pályázatot hirdet a gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint a felnőttvédelmi szociális ellátás fejlesztését szolgáló szakmai programok, innovatív kezdeményezések támogatására. (A szétosztható összeg 230 millió forint.)

A pályázat támogatni kíván minden olyan kezdeményezést, amely szociális szolgáltatások bővítését, az ellátó rendszer finomítását, a megelőzés eszközeinek kiépítését, megerősítését szolgálja. Fő célja, hogy az emberek és közösségek számára közvetlenül elérhetővé tegye a sajátos élethelyzetűeknek, családi viszonyuknak és eltérő szükségleteiknek megfelelő támogatásokat, szolgáltatásokat, segítő és váltságelhárító rendszereket.

A pályázat nyitott a legszélesebb értelemben vett társadalmi kezdeményezések fogadására. A megfogalmazott célok körében, a pályázatra tanácseli és központi költségvetési intézmények, egyházi és gazdálkodó szervezetek, a társadalmi és törmögyszervezetek, illetőleg más segítő vagy önszorgító egyesületek és szövetségek, alapítványok, valamint humán vállalkozók egyaránt jelentkezhetnek, akár egyénileg, akár közösen.

Néhány címszó a pályázatok elbírálása során kiemelt témák közül: gyermek- és ifjúságvédelem (területi gondozás, iskolarendszerekből kiszoruló, átmeneti szállások, börtönből szabadulók, nevelőotthonok); felnőttvédelem (lelki segítségnyújtás, érdekvédelem, leszakadó települések, szenvedélybetegségek, családsegítők); idősellátás (pihenőházak, családi idős gondozás); fogyatékosok és elmebetegek (hetikózi gondozás, családsegítés, átmeneti és végleges elhelyezés, szocioterapiás faluközösségek, védetti szállások).

A pályázatok beadási határideje 1990. április 30. További részletekről érdeklődni lehet a SZEM gyermek- és ifjúságvédelmi főosztályán.

HÜLYE, AKI BEVALLJA...?

A nyolcvanas évtized sok újat hozott a sportban is. A politika minden eddiginél direktebb befolyást gyakorolt rá, de ennek negatívumai csak részben csapódtak ki abban, hogy az erkölcs és az etika szinte kihalt a sportpályákról.

Ez viszont nem tipikusan magyar jelenség. Az angol Times tekintélyes hasábjain a sportból „kifelé menő”, de ugyanakkor köztiszteletnek örvendő *Seb Coe* vallott arról, hogy tapasztalata szerint a „lovagok kora” lejárt a világ sportpályáin.

A lassan közjogi méltóságot is elnyerő világklasszis atléta — aki állítólag a február eleji Nemzetközösségi Játékok után végleg agyót mondott a futásnak — példákat is felsorakoztatott.

A nyolcvanas évek négy olyan szégyen-foltját (vagy *Maradona* eseténél hadd fogalmazzak árnyaltabban: olyan viaszjelenséget) fogta csokorba, amelyek szintén alapvetően jellemezték az évtized sportját.

A Maradona-féle jelenetről készített felvételek, a tévébejátszások alighanem valamennyi érdeklődőhöz eljutottak, így legyen most itt elég erről annyi: a mexikói világbajnokság Anglia–Argentína mérkőzésén *Diego Maradona* kézzel ütött gólt *Peter Shilton* hálójába. Utána már hiába próbálta meg szójátékkal kiengesztelni a világot (Isten keze volt a dologban...), az angoloknál egy életre „elvágták” magát. Egy évvel később járt legközelebb Londonban, a világválogatott tagjaként. A stadionban ülő százezer angolból legalább negyvenezer hangos püfölgésbe kezdett, ahányszor csak labdához ért Maradona.

Változnak a korok. Maradonát a viktoriánus Anglia lakói vagy még előbb az ókori görögök talán kivetették volna maguk közül. De 1986-ra mindez inkább vagányságnak, remek helyzetfelismerésnek ítéltetett, mint annak, ami valójában volt. Csalásnak.

Persze mindenki értette Maradonát. Aligha lett volna 1986-ban egyetlen ember is a földkerekségen, aki *Diego Maradona* helyében feljelentette volna magát a tunéziai *Bennauer* játékvezetőnél.

Mint ahogy ne áltassuk magunkat azzal sem, hogy ugyanezen a világbajnokságon a szovjet *Vagyim Jevtusenko* a magyarok ellen, 6:0-nál szándékosan lőtte fölé a nyilvánvalóan ajándékba kapott tizenegyet. Ilyen ugyanis nincs és nem is lehet a mai sportban.

Valószínűleg nagy szerepet játszik mind ebben, hogy elképzelhetetlenül sok pénz forog egy-egy mérkőzés körül. A pénz lett a dicsőség helyett a cselekedetek első számú mozgatórugója, s bár sokan tagadják ennek motiváló erejét, azt hiszem, kár „szégyenlősködni”.

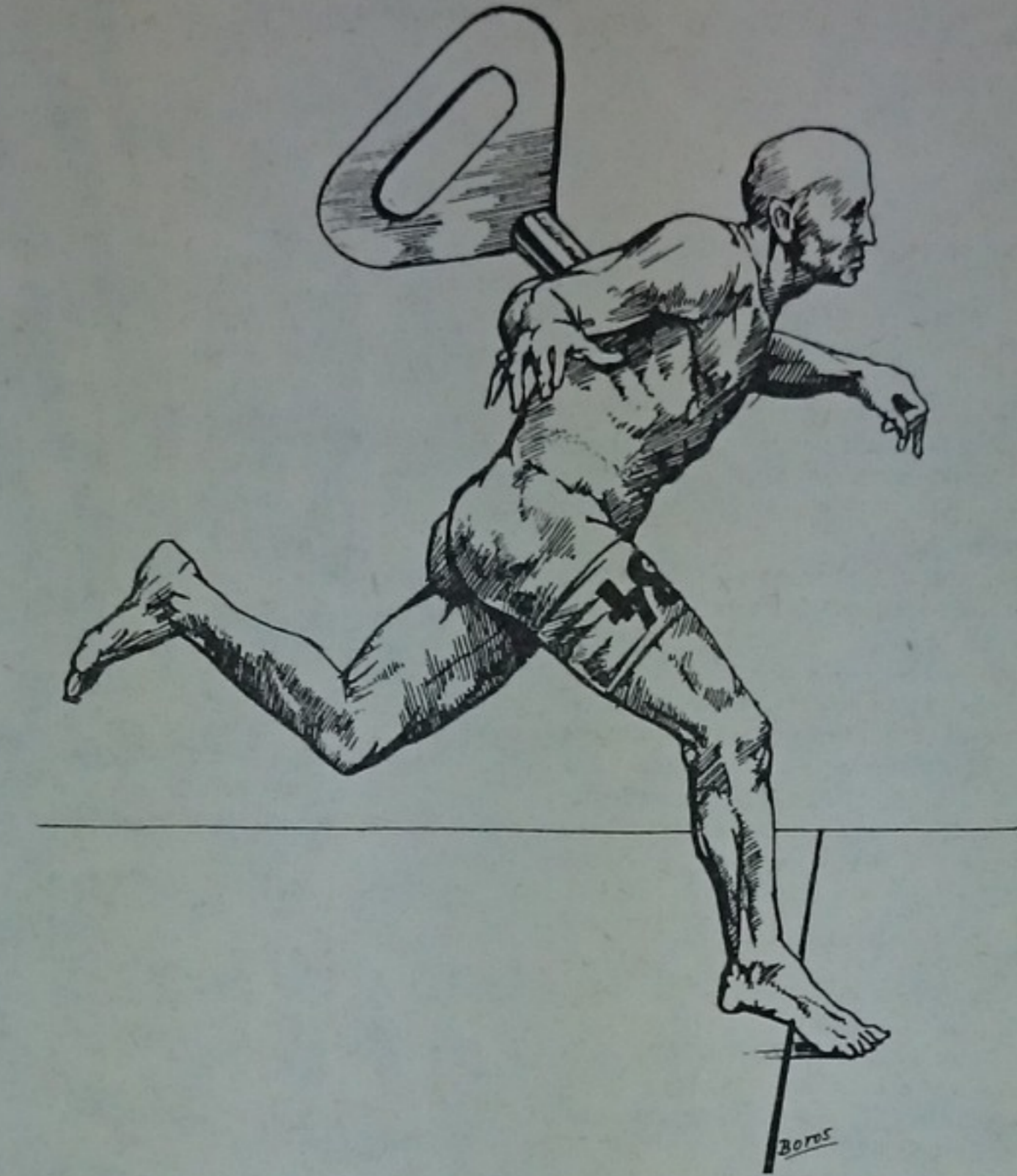
Elvesztette aktualitását a *Coubertinnek* tulajdonított jelmondat, a „Nem a győzelem a fontos, hanem a részvétel”. Ma már igenis fontos győzni. Különösen Magyarországon fontos győzni. Nálunk ugyanis csak az elsőség ér valamit. Egy példa: Arra kértem vagy két tucat ismerősimet, soroljon fel három olyan magyar sportolót, akik ezüstérmét nyerték a szöuli olimpián. Az aranyérmét is nyert *Egerszegi Krisztina* mellett *Komáromi Tibor* kapott még néhány „szavazatot”. Aztán „se kép, se hang”. Ugyanazok viszont a bajnokokat tévesztés nélkül „vágják”.

Persze nem arról van szó, hogy e kultuszá nőtt szemlélet az oka a sportolók (pontosításunk: bizonyos sportolók) sokszor az erkölcsöt is felrúgó győzelemlágyának.

De vallom, hogy része van benne.

Mint ahogy része van bizonyos mértékben az élet fejlődésének is. Olvasván e sorokat, talán kitalálható: a doppingra gondolok. Amelynek primitívebb formái régóta élnek, a „ragály” kiteljesedése azonban ez utóbbi évtized terméke. Seb *Coe* is említi négyes felsorolásában a *Ben Johnson*-ügyet.

Aligha kell bizonygatni: a dopping ugyanúgy csalás, mint bármely más

szándékos szabálytalanság, amely hollokegyenest ellentmond a korszakokkal régebben dívott, klasszikus sportszellemnek.

Amelyben például a vívók egyszerűen kiközösítették maguk közül azt, aki rendszeresen elsumákolta a testét ért találatok bementését. Ma már az is „belefér” a sporterkölcsbe, hogy bevalljuk, nyilvánvalóan „elvezettek a javunkra” egy olimpiai döntőt. Mert az

arany fénye ettől cseppet sem kopik meg.

De vissza a pénz szerepéhez. Az erkölcsi kategóriák ugyanis nemcsak a versenyzőknél, hanem a bírónál is lazulnak. Szegény *Evangelisti* talán ezerszer elátkozta azt a napot, amikor az 1987-es római világbajnokság távolugródöntőjében vitézkedett. Hazai „jókarakói” hosszabbra mérték ugrását, s így bronzérmét kapott. Meg egy billo-

got. Amit — hiába volt vétlen az ügyben, soha nem tud már levakarni magáról. Bármerre jár is majd, ő lesz AZ AZ Evangelisti.

Az Evangelisti-ügy volt egyébként *Coe* harmadik példája, de remek a negyedik is: a *Battiston-Schumacher* affér 1982-ből. A kapus szándékos szabálytalanság, valóságos mészárlás árán ugyan, de megmentette kapuját a góltól. S a döntőbe az NSZK jutott. Ő megszta.

Az ügyön gondolkodva számos példát sorakoztathatnánk. Hiszen hol fér össze az erkölcs fogalmával az, hogy vannak olyan futballisták, akiket azért küld edzőjük a pályára, hogy megfélemlítsék, rosszabb esetben harcképtelenné tegyék az ellenfél legjobbjait.

Hogy ilyen régen nem volt? Istenem. Hogy is mondta *Coe*? „A viktoriánusok és a görögök is győzni akartak. Közöttük is voltak biztosan, akik vétettek a szabályok ellen. De más volt a sport szelleme...”

Befejezésül egyetlen gondolat. Le kell hozzá rögvést szögezni: nagyon tisztelem a sportszerűségi díj kitüntetetteit.

De fura kreációnak tartom az egész díjat. Deklaráljuk vele, hogy az erkölcsi normák mélyebbre zuhantak. Nem szólva arról, hogy ma már alig találnak a díj elnyerésére alkalmas sportolót.

A FIFA első fair play díját a nyugatnémet *Frank Ordenewitz* kapta. Bementa, hogy a tizenhatoson belül kezezett.

Amikor megtette, először mindenki hülyének nézte...

Mint ahogy manapság mindenkire egy cseppet megütközve néznek, aki saját kárára tesz azzal, hogy a másik igazát elismeri. A csalóknak viszont inkább a „ravasz” és a „vagány” titulus jár.

Ilyen idöket élünk...

Dénes Tamás

A mozgássérült-sport a pálya szélén

Adj, mert holnap te is köztünk lehetsz!

Az idén lesz húsz éve, hogy megalakult az első mozgássérült-sportegyesület. A Halasi Olivér SC nemzetközi bajnoksággal szerette volna megünnepelni a jubileumot, de nemhogy a bajnokságot nem tudják megrendezni, az egyesület léte is veszélybe került. *Paculák András*sal, az egyesület ülöröplabda-szakosztályának vezetőjével beszélgettem; aki — maga is mozgássérültként — egyúttal a Mozcássérültek Általános Iskolájában úszómesterként és edzőként dolgozik, s tagja az ülöröplabda-válogatott keretnek is. Ez az egyesület a szakosztályain keresztül több szövetségben képviseli a mozgássérülteket, tehát ez az érdekvédelmi szervezet. Most viszont elfogyott a pénzük.

— Eddig miből tartottátok fenn az egyesületet?

— Tarháló akciókat szerveztünk, félretettünk minden önértetet, hiúságot, és „szívhez szóló” leveleket írtunk vállalatoknak, alapítványoknak, biztósítóknak.

— Állami támogatást nem kaptatok?

— Dehogynem. Évente körülbelül húszezer forintot... Az éves költségvetésünk azonban másfélmillió forint volt, amit a tarhálásokból szedtünk össze. Csak most már egy deka pénz sem jön az ilyen akciókból.

— Mit mondanak az eddigi támogatók?

— Hogy szükösek az anyagi lehetőségek, meg a megváltozott rendszerre hivatkoznak — hogy jön a kapitalizmus és ilyenre nem lesz pénz.

— Nyugati országokban nem próbálkoztatok?

— Eddig nem lehetett. Most már lehetne, de nincsenek ilyen jellegű kapcsolataink, s amikor kiépitենék, késő lenne.

— Egyházak?

— Ugyanaz a helyzet, mint előbb. A vezetőinknek csak a régi sportvonalon voltak kapcsolatai. Választhatnánk új vezetőket, de ki az a marha, aki most vállalja társadalmi munkában? Ugyanis mindössze tizenegyezer forintunk van, s négyszázezer az adósságunk... S ha a Halasinak vége, akkor a mozgássérült-sport is megszűnik Budapesten.

— Nincs több sportegyesület?

— A hidegkúti mozgássérült-telepen a Rodata-vállalatnál alakult egy egyesület, de nagyon szűkkörű. Csak kosárlabda, maratoni kocsihajtó és asztalitenisz szakosztályaik vannak. Egy kétmillió városban, ahol hatvanezer mozgássérült van, ez kevés.

Másfelől pedig az ülöröplabda-szakosztályunk adja a válogatott gerincét. Csapatunk többször országos bajnokságot és MNK-t nyert. De 1986 után az egyesület hanyatlásnak indult, a törzsgárda a pénzhány miatt esett szét. Volt például egy sportolónk, aki az 1984-es Eb-n mint úszó, az 1986-os vb-n mint rőplabdázó lett ezüstérmes. Ellentétben a nem mozgássérült élsportolókkal, lakása sem volt. Disszidált, mert külföldön sokkal jobban

megbecsülik a mozgássérült-sportot, mint nálunk.

— És a tömegsport?

— Az igazi cél ez lenne. Rengeteg gyerek van a mozgássérültekkel foglalkozó intézetekben is, de sem az orvosok, sem a pszichológusok, sem a gyógytornászok nem ismerik fel a sportban rejlő lehetőségeket. Hogy mekkora hatása van a rendszeres edzéseknak. Itt nem a szöveg megy, hogy én rehabilitállak téged. A mozgássérült itt nem siránkozó ember, hanem teljes értékű sportoló! Ha egyáltalán szóba kerül a mozgássérültség, legfeljebb úgy, hogy hülyéskednek, s ha a siránkozás átmegy cukkolásba — az már nagyon jó. De visszatérve az anyagiakra: a televízió is bementa a számlaszámunkat, de egy vas sem jött rá. Pedig egy vállalatot nem terhelne meg, mondjuk, öt-ezer forint.

— Nem gondolod, hogy túl sok mindenre „illene” fizetni?

— Úgy érzem, ez „lelkiismereti adó” lehetne. A svédek például hasonló esetben tolokocsival, táblákkal vonultak az utcára, s a táblákra csak annyit írtak: — Adj, mert holnap te is köztünk lehetsz!

— Ez lelki terror...

— Az, de ha szépen nem megy...

— Tervezték ihyet?

— Hiába terveznénk, legyintենék. Nem vagyunk egyedül, akiket fölösleges tehernek tartanak az emberek.

Szekeres Ágnes

A ROZSDÁS VAS ÉS ACÉL ORSZÁGA

Monory M. András: Meteo

Üresen tátongó csarnokok, koszos, néhol hiányzó ablakszemekkel. Gondolhatsz Csernobilra, Ózdra, az Április 4. Gépgyárra, és — ha így megy tovább — az Ikarusra vagy a Csepel Autógyárra is. A gyártelep olyan a Meteo című filmen, mint egy város. Emberek lakják, állapotuk, kinézetük a környezethez hasonlatos. A kifelé vezető utakat villogó lámpasor, leeresztett sorompó és fegyveres őrök zárja el. Csak a repülőtér ígéri a szabadságot.

letek vakmerő végrehajtója. Berlioz *Eperjes Károly* újabb jutalomjátéka. Sosem láttam színészt, aki ilyen önfelelt boldogsággal engedte volna magát szabadon a felvevőgép előtt. (El is billen felé a film, vesztve így sejtelmes hangulatából, gondolati erejéből.)

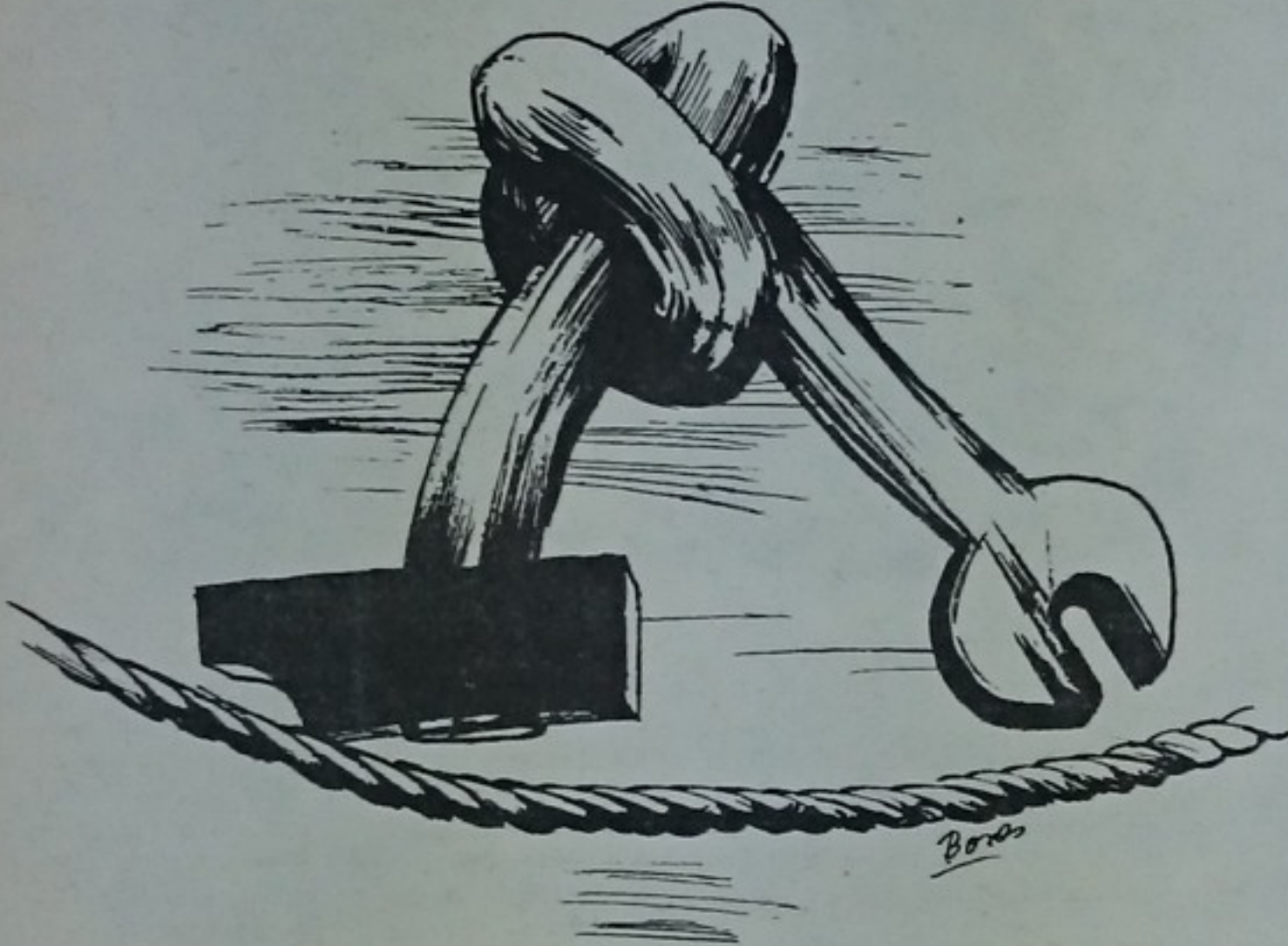
A film valódi hőse alighanem Eckerman, a számítógép rabságába esett ártatlan, emberi kapcsolatokra, egyáltalán az életre képtelen fiatal értelmiségi, aki már csak álmaiban és a számítógéppel való

szerezése, a farkas utal. Az álmokban időnként a Föld számítógépes meteorológiai térképe is megjelenik. Meglehetősen felhős. A felhők sűrűjéből be-bevillan a Hold kihalt felülete, talán a Föld közeli elnéptelenedését sugallva. Erre utal a film mottója is, amely *S. W. Hawking*, amerikai fizikustól származik: „Ez az univerzum a jelek szerint véges hosszú idővel ezelőtt keletkezett és a véges távoli jövőben el is pusztulhat.” Ezt a hangulatot talán a film egészénél is jobban játssza le *Másik János* és *Szemző Tibor* zenéje.

A „minden egész eltörött” hangulata árad a filmből. A lezárt határ és hogy csak a repülőtérén át vezet a szabadulás, nyilvánvalóvá teszi, hogy nem egy megsemmisülésre ítélt gyárvárosról, hanem egy országról van szó. Hogy feltehetőleg „szocialistáról”, arra Berlioz hatalmas Csajka gépkocsija, és egy gyémántokkal díszített Vörös Csillag Rend árulkodik (ez utóbbit Berlioz szerzi be, leszedett gyémántjait lenyeli, hogy átmenthesse azokat a vámon). Ha fél évvel korábban mutatják be, a lezárt határok is a világnak erre a felére utaltak volna, 89 őszi forradalmi azonban jócskán tompították a film politikai élet. A féktelen korrupciót és feketekereskedelmet mutató nagykereskedelmi piaci képsorok azonban — sajnos — mit sem veszítettek aktualitásukból, mint ahogy az elszegényedett, lecsupaszult emberi kommunikáció felmutatása sem kevésbé időszerű.

Berlioznak a film végén sikerül — korábbi figuráját átvéve a repülőtéri WC-ben hagyva — repülőre szállnia. A hoppon maradt Verő emlékeztető gyanánt az időközben szórakozottságába, elvarázsoltóságába és egy kádba belehalt Eckerman hulláját küldi utána egy meteorológiai léggömbhöz erősítve. Az üzenet célba ér, a film záró képsorában Eckerman hullája megjelenik a repülőgép ablakai előtt. Vajon a Berliozoknak van-e érzékük a szimbólumok iránt?

Görgényi István

A film hősei két vagány és egy programozó matematikus. A két vagány ikont lop, hogy pénzre tegyen szert. A pénz lövésnyire kell, ugyanis jámbor barátjukkal csalhatatlan szisztémát dolgoztatnak ki, hogy a nyereleményel aztán végre repülőre szállva elmenekülhessenek a halálra ítélt városból. A két vagány: Berlioz, a főnök és Verő, a tervek és ité-

kapcsolatában létezik. Álmai gyerekkorának kedvelt játékaik körül forognak: terepasztalon kanyargó villanyvasút, a síneken keresztülmászó fehéregér, állomásfőnöki tányérsapkával a fején, a kisvasútra sárkányként támadó tarajosgöte. A felnőttkorra (kissé szájbarágós szimbolikával) csak a játékvonat két fura utasa, a nőtestű, dúskeblű kismalac és

A TÖNK SZÉLÉN

Minden jel szerint kegyetlen világ következik Magyarországon a filmesekre, színháziakra. Egyelőre a következő jelek láthatók vagy legalább sejtethők: könnyen elképzelhető, hogy a Színház- és Filmművészeti Főiskolára az idén csak egy-két színészhallgatót vesznek fel. Ez teljességgel érhető lenne, tekintettel arra, hogy már most is mintegy másfél százra tehető az állandó munka nélkül lévő színészek száma. A következő szezonban pedig egészen biztos, hogy még többen lesznek, hiszen egy sor vidéki társulatnál lehet tudni, hogy még az eddigiekénél is kevesebb pénzre, státusra számíthatnak. A társadalomnak most nincs szórakozni való kedve, az úri társaság pedig még nem fizetőképes...

A színházi reformtervek mindegyikében előfordul a gondolat, hogy az állandó társulatokat alkalmi, előadásról előadásra toborzott együttesekkel kell felváltani. Ez nyilván olcsóbb, mint a jelenlegi megoldás, hiszen így az éppen nem játszó színészeket nem kell fizetni, a színészlakások jelentős része felszabadul, s a társulatok tagjainak mintegy a felét el lehet bocsátani. Ők elég randán át lesznek verve, hiszen amikor erre a pályára szegődtek, ez a lehetőség még elvileg sem volt kalkulálható. Mégis azt mondom, a színháziak még istenesen állnak a filmszakmához képest. Az ugyanis senki előtt nem vitás, hogy ez a műfaj nincs dotáció nélkül, s azt az összeget, ami egy színház fenntartásához szüksé-

ges, azért csak-csak elő fogják teremni, s feltehetőleg nem is olyan kevés helyen. Ami a lényeg: megszorogatvan, megcsontkítva, de azért csak az eddigi törvények szerint élhet tovább a színházak bizonyos túlnyomó része.

Sokkal súlyosabb helyzetbe kerülhet a film világa. Itt tényleg rendszerváltás következhet, s nem véletlen, hogy jóval nagyobb indulatok kavarnak, kifejtettebb, határozottabb kontúrú frontvonalak alakulnak, mint a színi világban. A fiatal filmesek petíciókban, demonstrációk szervezésével rontanak neki a szakma stúdiókat vezető nagy öregjeinek éppúgy, mint a minisztériumi illetékeseknek. Úgy gondolják, hogy például az a 340 millió, amit az idén hazai filmek készítésére lehet fordítani, tartalmilag le van osztva. Ha kapnak is belőle, kegyként. Azt akarják, hogy intézményhez nem kötött, szellemileg és egzisztenciálisan pártatlan emberek rendelkezzenek a filmkészítésre szánt magyarországi pénzzel. A gond csak az, hogy demokratikus indulataik egyáltalán nem populisták filmes koncepcióval társulnak. Azokat az alkotásokat, amelyekkel jóízűen friskáznak mindenféle rendszereket, csak dotációval lehet elkészíteni. Ugyanis belterjesek és nézhetetlenek — mármint a kevésbé beavatottak számára. A dotáció viszont nem igazán a film természete szerint való. Minden egyéb logika szerint viszont éppen a lázadók lennének a vesztesek. Sarkítva: éppen ők a legrászorultabbak arra,

hogy fennmaradjon az az újraelosztó rendszer, amelynek morális borzalmait ellen okkal hadakoznak. Szemben a színháziakkal, úgy fest, a filmek hamarosan az eddigiektől gyökeresen eltérő körülmények közé kerülnek, s nem látszanak jelei annak, hogy képesek volnának megfelelni ezeknek. Tartani kell ezért tőle, hogy ha nagy fordulat nem következik be, ugyanolyan válság elé néz ez a szakma is, mint a hozzá hasonlóan a nemzetközi szórakoztatóipari falak megmászhatatlanságától s a hazai teke-szegénységtől egyaránt sorvadó magyar rockzene.

Ká.pé.

METÁL

A József körüli Elektromos Krokodil metál-listája. Aki ennél a listánál jobbat tud, vagy vitatkozna vele, az küldje el ajánlatát szerkesztőségünknek. Lemezeket sorsolunk ki a szerencsés beküldők között, s természetesen közöljük a listáját.

A. COOPER: TRASH
VAIN: NO RESPECT
RUNNING WILD: DEATH OR GLORY
IRON MAIDEN: MAIDEN ENGLAND
BOMBERS FROM BURUNDI
CARCASS: SYMPHONIES OF SICKNESS
MORGOTH: RESURRECTION ABSURD
RUMBLE MILITIA
VOIVOD: NOTHING FACE

424 menetrend

Van fantáziád? Ha igen, nyerhetsz különböző könyveket, mozi-, színház- és koncertjegyeket. Ha az itt felsorolt programok bármelyikét meglátogatod és beküldöd szerkesztőségünknek annak legötletesebb bizonyítékát, hogy valóban ott jártál, és azt is megírod, hogy milyen ajándéknak örülnél a legjobban, akkor azt meg is nyerheted.

Febrár 26-tól

Szegénységbutik nyílt az egri Dobó téren.

*

Róma üzenete — képzőművészeti szabadegyetem a hatvani galériában.

Február 27-től

Órvidéki népszokások — kiállítás a szombathelyi Savaria Múzeumban.

Március 1-től

Farkas Gábor szobrászművész kiállítása a tatabányai köznevelődési házban.

*

Horváth Olivér festőművész kiállítása nyílt meg Pécsen, a Szent István téri galériában.

*

Csikvári Péter szobrászművész kiállítása nyílt meg a komáromi Csokonai Művelődési Házban.

*

Művészeti hetek kezdődtek Nyíregyházán, a Váci Mihály Művelődési Házban.

Fekete Lyuk

10-én, 19 óra: T. Rapid, Music Service, Waszlavik Gazember...

14-én, 19 óra: Kis Generáció

15-én, 19 óra: Magánszektor

16-án, 19 óra: RÉS, Sex Action, Pál Utcai Fiúk, Álomgyár, Kinópuskin

A ROCK KOLDUSAI

A kelet-európai rock'n'roll gazdasági alapjai, avagy a csórók inkább csak füttyörésszenek

„Well what can a poor boy do except to sing for a rock'n' roll band”
(Mit tehet egy szegény srác, kivéve, hogy énekel egy rock'n roll bandában
Mick Jagger 1968).

Ma már mindent el lehet énekelni. Koncerteket, lemezeket sem szoktak betiltani. Megtűrik őket. Az alkotás légköre szabad lehetne, a gondtalan munka csupán tehetséget, időt és pénzt igényel. Az utóbbiból azonban — a technikai követelmények gyors növekedése miatt — egyre többre van szükség. A kiadások nőnek, az életszínvonal zuhan. Itt is kialakult az igazságtalan szelekció: a szegénység a pop szakmában (is) már a kezdetekkor behozhatatlan hátrányt jelent, hiszen már a hangszer megvásárlását is lehetetlenné teszi. Ugyanakkor az utóbbi években megsaporodtak a fiatal zenekarok. Tizenévesek készítenek lemezeket, koncerteznek irigylésre méltó hangszerekkel. „Tudod, én már csak Rolandot és Korgot használok” — mosolyog szerényen a tizenkilenc éves srác a fellépés előtt a színpadon. A cucc ér vagy háromszáz ezret. Programozni már egész jól tudja a hangszert, lassan az első akkordokat is megtanulja. Egy éve dolgozik, napi hat órát. Mások harmadszor felvételiznek a konzervatóriumba, és a felvételi vizsgára hangszert kérnek kölcsön, mert szégyellik a csehszlovák gitárjukat. Közben évek óta gyűjtögetnek egy profi hangszer japán másolatára. Tudásuk nő, anyagi helyzetük folyamatosan romlik, esélyeikkel együtt.

A zenésztársak megválasztásánál a felszerelés az alapkövetelmény, és kevésbé a zenei tudás. Azok, akik átlagos, illetve

az átlagosnál rosszabb anyagi helyzetben vannak, lemaradnak, kevés az esélyük tehetségük kibontakoztatásához. Egy zenész színpadképes felszerelése (közepes minőségű hangszer és erősítő) minimum negyvenezer forintba kerül.

Az egyszeri hangszervásárlás persze még egyáltalán nem elég. Egy leendő zenésznek általában nem árt, ha zeneórákat vesz, és a próbahelyet is legtöbbször bérelni kell. Az előbb felsorolt kiadások csupán a legalapvetőbb és nélkülözhetetlen feltételeket biztosítják egy induló zenekar számára. Ezek az anyagi követelmények jelentik az első rostát. Itt hullik el a magyar átlag, és akik az alatt vannak. A jómódú szülők jelentősebb anyagi támogatásától ez esetben tekintünk el, beszéljünk inkább a többségről, akiknek szülei a közértben költik el béruket és fizetésüket. Már csak azért is, mert a komolyabb költségek csak ezután következnek.

Tegyük fel, hogy az adott zenekar összeállította és összepróbálta első színpadképes műsorát, és ha már itt tartanak, be is mutatják. Az első lépés: előzenekarként fellépni. Ez a legolcsóbb bemutatkozás, hiszen a hangosítás és a személyzet adott, csak a hangszereket kell oda- és visszaszállítani.

A kitűnési vágy azonban hamarosan önálló, illetve más kezdőkkel közös fellépési lehetőségek megszerzésére sarkallja a zenekart. Ebben a stádiumban már ajánlatos saját hangzóanyaggal rendelkezni. A sávokra bontott zenei anyagot jó minőségben csak stúdióban lehet elkészíteni, legjobb esetben óránként nyolcszáz forintért. A házaláshoz általában a demo-felvétel is megfelel, ami lényegesen olcsóbb, viszont csak egyszerre lehet feljátszani, tehát rendkívüli pontosságot,

összeszkokottságot és rengeteg időt igényel. Keverőpultra és egy jó minőségű szalagos magnóra azonban itt is szükség van. A fellépéshez ajánlatos olyan helyszínt találni, ahol a hangosítás és a világítás adott, különben bérelni kell, ami újabb nyolc-tízezer forint.

A művelődési intézmének többsége az ott fellépő zenekaroknak nem gázsit ad, hanem az eladott jegyekből származó nettó bevétel bizonyos százalékát (általában 60%-át) fizeti ki. Ez az összeg adózik, és utána osztják szét a tagok. Egy kezdő zenekarnál százötven-kétszáz fős közönség már nagy sikernek számít, viszont az ebből származó jövedelem jelentéktelen.

Mivel írásomban abból az alaphelyzetből indultam ki, hogy kifejezetten csóró zenészekről van szó, a kezdő együttesek további útját a magyar gazdaság és a show-business jelenlegi helyzetében kár is vizsgálni. Eljutottunk addig, ameddig nagy pénz nélkül egy zenész ma eljuthat: az első fellépésig.

Nyugat-Európát persze e tekintetben is bámulhatjuk. Ott már egy kezdő zenész is behozhatatlan előnnyel indul, hiszen az ő kezdő átlagkeresete és az abból elérhető technikai felszerelések és hangszerek árának különbsége enyhén szólva kisebb, mint nálunk. Elég, ha arra gondolunk, hogy hangszert és technikát egy magyar zenésznek még mindig érdemes onnan hozni, holott — ha csak Ausztriát nézzük — még névértékben sem érjük el az ottani béreket. (És igazi világsztárt még ő sem tudtak kitermelni!)

A világ legnagyobb együtteseinek tagjai — olyan bandáké, mint a Beatles és a Rolling Stones — munkás-, illetve középpolgári családból származnak, kezdetkor kifejezetten csórók voltak, ma pedig világsztárok és dollármilliomosok. Mindez harminc éve történt, amikor a piac az igazán új zenékre még nyitott volt, az ifjúság az egyik zenei kínálat miatt óriási keresletet jelentett, mely megszülte az új iparágat: a show-businesset. És a legfontosabb: az említett zenekarok esetében volt egy Epstein és egy Oldham nevű úriember, akik elmondták a fiúknak, hogy mit csináljanak. Ők megfogadták a tanácsokat, és mindenki jól járt. Pedig akkor még zenélni is tudni kellett. Nálunk ez a szakma még másképp működik. Az igazi szórakoztatóipar csak stabil, jól működő gazdaságban alakulhat ki. A menedzser is csak akkor tesz meg minden tőle telhetőt, ha saját pénzt visz be a buliba. A gyors befektetés már nálunk is megjelent, a nyugati tinisztárokat majmoló magyar tinisztárokból egy-két évig ki lehet venni a pénzt. Ezt a módszert — némi kelet-európai bájjal és amatőrizmussal — lassan sikerül átvenni. De a tehetség, az igényesség és a profi reklám egysége még hiányzik. Egy dolog már adott a képletbe: kiemelkedő tudású zenészeink régóta vannak. Tehetséges, kitarító fiatalok, öregedő, profi rókák. Talán kívárvák a sorukat. **Brády Márton**

Mi lesz a kultúrokkal?

LEPUSZTULÁS ÉS ÁLOM

Mi történik a művelődési házakkal? Miből tartják fenn magukat? Kapnak-e állami támogatást? Egyáltalán szükség van-e az ötvenes évekből ránk maradt gigantikus építményekre, a néhol még élő régi apparátusra? Kell-e a központosított kultúra? — előbb-utóbb valakinek válaszolnia kellene ezekre a kérdésekre.

Az Országos Közművelődési Központban úgy tartják, a helyzet területenként változó, de rózsásnak éppen sehol sem mondható. A szovjet mintára épített „kultúrkolhozokba” ma már nem politikai kötelesség eljárni, tehát érdeklődés és közösség hiányában nem is járunk. A csöd szélén álló gyárak, üzemek igyekeztek túladni bölcsődéiken, óvodáikon, művelődési házaikon, de nem jártak sikerrel. Ez történt a XIII. kerületi Láng Művelődési Házal is, mely még most is gazdátlanul, kihasználatlanul áll, új, pénzes pártfogóra várva. A hatalmas ház személyzete 17 fő. Portásra nincs szükség, feladatát elvégzik a népművelők. Az épület egyik emeletén vendégszobákat rendeztek be külföldiek számára. A kifizetődő társkereső klubon, az angol nyelvtanfolyamon, no meg a már-már missziószámba menő filmklubon kívül más rendezvényük nincs. Lagzikat, kisebb összejöveteleket tartanak, néha kisebb munkáscsoportok térnek be iddogni. Az „elvtársak” és a „politikai munkatársak”, vagyis a házban évtizedek óta együtt dolgozók, nem tervezgetnek, csak várnak.

Hasonló a helyzet a Ganz-Mávag volt kultúrházánál is, mely ma megpróbál önfenntartó lenni. Az épület állami tulajdonban van, és névleges kezelője a Vasas Szakszervezet. Az állami támogatás költségvetésük mindössze 7-8%-át teszi ki, tehát még fűtésre sem elég. Az olcsó tanfolyamok és komolyzenei koncertek okozta pénzhányt a „Fekete Lyuk”-ba járó nincstelen, otthontalan vagy éppen Mazdával érkező gazdag fiatalok pénztárcájából fedezi.

A művelődési ház igazgatója a sokat vitatott „Lyuk”-kal kapcsolatban minden összeütközést, kellemetlenséget vállal. **Molnár Zoltán** szükségesnek tartja, hogy a társadalom periferiájára szorult fiatalok végre otthont, számukra elfogadható közösséget találjanak és a fiatal avantgarde zenekarok bemutatkozási lehetőséget kapjanak. Ez szép és jó, de vajon ugyanígy gondolkodna-e, ha a Fekete Lyuk sem hozna elég pénzt a konyhára? A művelődési ház bármilyen érdeklődési társaságnak otthont ad, amennyiben fizetik a bérleti díjat. A XVI. ker. Tanács már sokkal nagylelkűbb a Csokonai Kultúrházhoz. A 70%-os állami támogatást a vállalkozó kedvű, lelkes vezetőség harcolta ki. Az ország legnagyobb számítógé-

pes klubjával, érdekes szakkörökkel dicsekedhetnek. **Tóth Lajos** igazgató által irányított ház nem a kerület lakosságát gyűjti össze és gyűrja egy érdeklődésűvé, hanem Budapest különböző területeiről csalogatja oda az egyívásúakat. Megélhetésük érdekében az alagsori gombatenyésztestől kezdve a nyomdászatig mindenfélével foglalkoznak.

Ez a megoldás? Inkább végvonaglásnak nevezném. Nem várható el a népművelőktől, hogy szakterületüktől távol álló üzleti vállalkozásokba kezdjenek. Egyes esetekben sikerrel járhat ez, de az intézményhálózat összeomlását nem akadályozhatja meg. Ez nem tragédia, a működésképtelen kultúrházakat be kell zárni. Ahol az emberek fontos volt a ház léte, akár vidéki kisvárosban, megyeszékhelyen vagy Budapesten, a helyi tanács nem tudta megszüntetni az intézményt. Ennek ellenére sok helyen a népművelők attól rettegnak, hogy egy esetleges tanácsí vezetői csere esetén egyik pillanatról a másikra anyagilag lehetetlenné válik a „kultúra”. Még ők sem tudják, hogy az Országos Közművelődési Központ már kidolgozott egy széles körű reformtervezetet. Elképzelésük szerint a jövőben a közművelődést fel kell szabadítani a kultúrházcentrikusságtól és a tanácsoktól való pénzbéli függéstől. Ennek érdekében helyi, nyilvánossággal, megosztott felelősséggel bíró, önálló Szabad Közművelődési Bizottságok létrehozását szorgalmazzák, melyek megkapnák a közművelődésre szánt pénzeket a helyi tanácsoktól és felkarolnák a legkülönbözőbb érdeklődésű lakossági csoportosulásokat. Így a pénz valódi érdekekre fordítódna. A művelődési otthon önálló programmal nem rendelkező, fedett, fűtött, világított helyiség lenne, mely otthont adna a már bejegyzett egyleteknek, kisebb társaságoknak és akár pártok, vallásközösségek rendezvényeinek is. A népművelők feladata, hogy észrevegyék, szorgalmazzák és koordinálják az utizók, színjátékosok vagy esetleg csak sörözni vágyók csoportosulásait. A különböző társaságoknak önálló költségvetéssel kell rendelkezniük és pályázati vagy visszatérítési alapon kell pénzhez jutniuk. Ismeretlen célú felhasználásra többé nem lehet anyagi támogatást kérni, világosan meg kell indokolni, hogy a kapott összeget mire és miért költik el. Valószínű, hogy az állami támogatás a jövőben sem lesz több, így a remélhetőleg sokasodó szabadidős társaságoknak egyéni alapítványokat kell megpályáznuk, szponzorokat kell találniuk. Intézmény helyett tevékenységet lehet majd támogatni. Egyik oldalon a leépülés, másikon a jó tervek. A meccs döntetlenre áll...

Hadas Krisztina